

**ทัศนคติและปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมการกลั่นแกล้งรังแก
ทางอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย: ศึกษากรณีนิสิตในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม**
**The Attitude and Legal Problem on the Prevention and Control of
Cyberbullying in Thailand: Study of Students
in Mahasarakham University**

ดวงเด่น นาคสีหราช

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อาคารราชนครินทร์ ชั้น 4 ตำบลขามเรียง
อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150

Duangden Nakseeharach

Faculty of Law, Mahasarakham University, Building 4th floor Rajchanakharindra Khamriang Sub-District,
Kantarawichai District, Maha Sarakham 44150 Thailand

E-mail : duangdenkik2@gmail.com

Received: July 31, 2018; Revised: November 16, 2018; Accepted: November 20, 2018

บทคัดย่อ

การกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตเป็นปัญหาร้ายแรงและเป็นเครื่องมือในการข่มขู่
คุกคามหรือทำให้เกิดความหวาดกลัวและได้รับความเสียหายในรูปแบบใหม่ด้วยการติดต่อสื่อสาร
ผ่านช่องทางเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตโดยส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ลักษณะต่างๆ ผ่านอุปกรณ์
อิเล็กทรอนิกส์ เช่น เว็บไซต์ในคอมพิวเตอร์ บล็อก จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และข้อความสั้นหรือ
สื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มวัยรุ่น การศึกษาวิจัยนี้มุ่งศึกษามาตรการทาง
กฎหมายในการป้องกันและควบคุมการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตในต่างประเทศ ได้แก่
แคนาดา สหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักร เปรียบเทียบกับกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ของไทยจาก
การศึกษาวิจัยพบว่าการปกปิดตัวตนในโลกไซเบอร์เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการกลั่นแกล้ง
รังแกทางอินเทอร์เน็ตได้อย่างต่อเนื่องและซ้ำๆ ได้ง่ายและสะดวกกว่าการกลั่นแกล้งรังแกในแบบ
ดั้งเดิมและผู้กระทำไม่จำเป็นต้องมีอำนาจทางกายภาพมากกว่าผู้ตกเป็นเหยื่อ นอกจากนี้
ผลกระทบของการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตยังกระทบทั้งทางร่างกาย จิตใจของผู้ตกเป็น
เหยื่อและกระทบต่อความสัมพันธ์ทางสังคมด้วย

สำหรับทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคามนั้น ส่วนใหญ่เห็นว่าการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตเป็นเรื่องการแก่งแย่งธรรมดาเท่านั้น กล่าวคือการหยอกล้อซึ่งบุคคลมีสิทธิทำได้ ยกเว้นนิสัยที่เคยตกเป็นเหยื่อด้วยตนเองแม้ปัจจุบันจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ยังไม่ชัดเจนเพียงพอในการป้องกันและควบคุมการกระทำความผิดดังกล่าวในหลายๆ กรณี เช่น มาตรา 16 บัญญัติแต่เฉพาะการเผยแพร่ภาพ ตัดต่อ เติมหรือดัดแปลงภาพทำให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง อับอาย ถูกเกลียดชัง แต่มีได้บัญญัติให้รวมถึงการโพสต์ข้อความหรือภาพที่ทำให้ผู้อื่นถูกรังแกหรือด้อยค่าจากการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตแต่ไม่ถึงขนาดทำให้ผู้อื่นถูกรังแกเสียชื่อเสียงโดยตรงหรือความเสียหายทางจิตใจด้วย นอกจากนี้ประเทศไทยยังไม่มีหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการป้องกันและควบคุมเรื่องดังกล่าวอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต, การคุกคามออนไลน์, อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์

Abstract

Cyberbullying is a serious problem and new channel to harass or threaten other person and injure such person by using technology and internet to send the computer's information via electronic devices, for example, computer website, blog, e-mail, text message or social media, etc., especially among young adults. This research aims at studying legal measures to prevent and control the cyberbullying in foreign countries, especially Canada, the United States and Great Britain comparing with Thailand's existing laws. The research finds that the anonymity of cyberspace is the key factor of cyberbullying continually and repeatedly committed, therefore, it is easy and convenient to access than the traditional bullying. Furthermore, the perpetrator has not to be physically stronger than the victim. Moreover, cyberbullying causes the physical or mental injury of the victim, affecting their social interactions.

According to the Attitude of the Students in Mahasarakarm University, Thailand, most of them think that cyberbullying is only an ordinary matter, i.e. teasing which any person has the right to do it except the students who used to be a victim

themselves. Although there was a revision of Thailand’s Computer-related Crime Act (No. 2) B.E. 2560, there is no adequate and explicit provision to prevent and control such crime in many cases. For example, section 16 merely refers to disseminating, editing, appending or adapting image of other to impair the reputation of the other person or to expose the other person to hatred or contempt. However, this does not include importing or posting messages or image to make the victim feel depressed or degraded because it does not cause a direct damage of the reputation or emotional damage distress. Moreover, in Thailand, there has been a lack of competent agency to prevent and control cyberbullying effectively.

Key words: cyberbullying, online harassment, cybercrime

1. บทนำ

แม้ว่าบุคคลทุกคนจะมีเสรีภาพในการแสดงออก (freedom of expression) รวมถึงการแสดงความคิดเห็นในสื่อสังคมออนไลน์แต่ย่อมต้องให้ความเคารพสิทธิในความเป็นส่วนตัว (rights to privacy) ของผู้อื่นด้วย ปัจจุบันเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารของสังคมมนุษย์มีพัฒนาการให้มีความทันสมัยอย่างต่อเนื่องและไร้ขีดจำกัด การใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต (internet) โดยใช้คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ตโฟน (smart phone) หรือแท็บเล็ต (tablet) ที่สามารถเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตได้เป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกให้กับบุคคลทุกเพศทุกวัยสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็วทุกที่ทุกเวลา

อย่างไรก็ดี การใช้อินเทอร์เน็ตจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลอย่างยิ่ง ในขณะที่เดียวกันก็เหมือนกับดาบสองคม กล่าวคือการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการก่อกรวน คุกคามหรือข่มเหงหรือกลั่นแกล้งผู้อื่นผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ (social network) เช่น Facebook, Twitter, My Space หรือ Instagram เป็นต้น โดยมีเจตนาให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียง อับอาย ถูกดูถูกหรือถูกเกลียดชังทำให้เกิดความทุกข์ทรมานทางจิตใจและความรู้สึกของผู้ถูกรกระทำซึ่งเรียกรกระทำดังกล่าวว่า “การกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตหรือการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์” (cyberbullying on the internet or cyber-bullying and online harassment) และการกระทำดังกล่าวถือเป็นการใช้เทคโนโลยีก่อความรุนแรงขึ้นในสังคม

เนื่องจากการกระทำเช่นนั้นก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้ถูกรกระทำ และทำลายความสัมพันธ์อันดีทางสังคมอีกด้วย ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในเด็กและเยาวชน ดังนั้นการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตถือเป็นความรุนแรง (violence) รูปแบบหนึ่งที่ไม่ควรเพิกเฉยต่อปัญหา หากสังคมเกิดการยอมรับในพฤติกรรมการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตโดยปริยายย่อมเท่ากับเป็นการสร้างความรุนแรงให้เกิดขึ้นในสังคมและเมื่อสังคมมองว่าเป็นเรื่องปกติ พฤติกรรมหรือการกระทำเหล่านั้นย่อมขยายตัวไปสู่อาชญากรรมรูปแบบอื่นๆ อันเป็นการละเมิดต่อกฎหมาย

สำหรับประเทศไทย ทศนคติของสังคมไทยเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวนี้ยังไม่เป็นที่รับรู้ หรือมีการรับรู้แต่ก็น้อยมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งทัศนคติที่มองว่าการกระทำในลักษณะดังกล่าวเป็นเพียงการกลั่นแกล้งหรือหยอกล้อกันเท่านั้น¹ ประเทศไทยยังไม่มีการบัญญัติกฎหมายภายในรับรองหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตไว้อย่างชัดเจน ตลอดจนทัศนคติและความเข้าใจของนิสิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับสิทธิในความเป็นส่วนตัวของตนเองในการป้องกันและควบคุมการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต

2.1 ความหมายการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต

จากการศึกษาวิจัยพอสรุปได้ว่าการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตหมายถึงการใช้สิทธิของตนในทางที่ผิดกระทำต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจงด้วยการติดต่อสื่อสารผ่านช่องทางเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตโดยส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ลักษณะต่างๆ ผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น เว็บไซต์ในคอมพิวเตอร์ (computer website) บล็อก (blog) จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) และข้อความสั้น (text message) หรือสื่อสังคมออนไลน์ (social media) เป็นต้น โดยผู้กระทำมีเจตนาและมุ่งประสงค์ให้เกิดความเสียหายหรือผลกระทบทางจิตใจหรือ

---

¹ ดู พิมพ์วัลย์ บุญมงคล, เซษฐ รัชดาพรณาธิกุล, ณัฐรัชต์ สาธมา และคณะ, “รายงานการวิจัย การรังแกต่อกลุ่มนักเรียนที่เป็นหรือถูกมองว่าเป็นคนข้ามเพศหรือคนรักเพศเดียวกันในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา : รูปแบบ ความชุก ผลกระทบ แรงจูงใจ และมาตรการป้องกันใน 5 จังหวัดของประเทศไทย” ,(นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล, 2556) อ้างใน กฤษณา แสงเจริญทรัพย์, Cyberbullying: การกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์และโศกนาฏกรรมของเมแกน ไมเออร์, สืบค้นเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2559, https://thainetizen.org/2016/05/cyberbullying-megan-meier-krisda/#_ftn9 และนาจรีชัย ชยะบุตร, “มาตรการทางกฎหมายเพื่อการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวจากการข่มเหงรังแกออนไลน์”, (วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายเอกชน คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2560), หน้า 14-15.

ความทุกข์ทรมานหรือเกิดความรำคาญทางจิตใจของผู้ถูกรกระทำหรืออาจจะทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกายหรือจิตใจของผู้ถูกรกระทำได้ในภายหน้าและเป็นการกระทำในลักษณะซ้ำๆ หรือต่อเนื่อง และสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกที่และทุกเวลา อันเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น กล่าวคือการนำเอาข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นมาเผยแพร่หรือนำมาประกาศประจานเพื่อสนองความต้องการอย่างใดๆ ของผู้กระทำ เช่น การลงข้อความหรือรูปภาพที่รุนแรงหยาบคาย ล้อเลียนอันเกี่ยวข้องกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ตกเป็นเป้าหมายให้ปรากฏแก่สาธารณชนหรือส่งไปยังผู้ถูกรกระทำโดยตรง เป็นต้น และไม่ว่าการกระทำนั้นจะเกิดขึ้นระหว่างเด็กและเยาวชนหรือผู้ใหญ่ก็ตาม

2.2 ลักษณะของพฤติกรรมกรกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต

สำหรับพฤติกรรมกรกลั่นแกล้งรังแก (bullying) ทั่วไปนั้นมี 2 ลักษณะ ได้แก่

1) overt bullying หมายถึง พฤติกรรมก้าวร้าวหรือการใช้ความรุนแรงทางกายภาพของผู้กระทำได้กระทำโดยเจตนาต่อร่างกายของผู้ตกเป็นเหยื่อโดยตรง เช่น การทุบ ตี เตะ ผลัก การคุกคามทางเพศหรือการอนาจาร²

2) covert bullying หมายถึง พฤติกรรมของผู้กระทำที่มีเจตนาหรือมุ่งหมายให้ผู้ตกเป็นเหยื่อถูกขับออกจากสังคมหรือจากกลุ่ม การข่มขู่คุกคามหรือเฝ้าติดตาม (stalking) การจ้องมอง การนินทาหรือการข่มขู่คุกคามด้วยคำพูดหรือท่าทาง การกลั่นแกล้งรังแกประเภทนี้อาจเกิดจากการสุมกลั่นแกล้งรังแกหรือเลือกกลุ่มด้วยเหตุความแตกต่างอันเป็นการเลือกปฏิบัติ เช่น เชื้อชาติ ศาสนา การแสดงออกทางเพศ เป็นต้น³

เมื่อพิจารณาเทียบเคียงกับพฤติกรรมกรกลั่นแกล้งรังแกทั่วไปจึงพอสรุปได้ว่าลักษณะของพฤติกรรมกรกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตเป็นการกระทำที่ไม่พึงปรารถนาและผู้กระทำมีเจตนาที่จะให้ผู้ตกเป็นเหยื่อเกิดความกลัว ถูกข่มเหง ถูกรังแก รู้สึกว่าไม่ปลอดภัยและได้รับความทุกข์ทรมานทางจิตใจซ้ำๆ ต่อเนื่องและเป็นเวลานานโดยใช้อินเทอร์เน็ตเข้าถึงผู้ตกเป็นเหยื่อแทนการกลั่นแกล้งรังแกต่อตัวผู้ตกเป็นเหยื่อโดยตรงเพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ไม่เท่าเทียมหรือ

---

²Shaheen Shariff and Dianne L. Hoff, “Cyber Bullying, Legal Obligations and Educational Policy Vacuum” in K. Jaishankar, ed., *Cyber Criminology: Exploring Internet Crimes and Criminal Behavior*, (United States of America: CRC Press, 2011), 363.

³ibid.

แตกต่างกันระหว่างผู้กระทำกับผู้ตกเป็นเหยื่อโดยผู้กระทำจะมีอำนาจต่อรองมากกว่าตัวเหยื่อ เมื่อเหยื่อเกิดความกลัวหรือรู้สึกไม่ปลอดภัยและถูกทำร้ายทางจิตใจแล้วผู้ตกเป็นเหยื่อจะถูกมองจากสังคมภายนอกในลักษณะที่ถูกตำหนิว่าเป็นคนไม่ดี เช่น ผลจากการประจานภาพเปลือยหน้าอกของเหยื่อที่ถูกบันทึกไว้ในขณะโชวให้เพื่อนชายดูผ่านเว็บแคม แล้วผู้กระทำนำไปเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตว่าเหยื่อมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เป็นต้น ผู้ตกเป็นเหยื่อย่อมถูกตำหนิจากสังคมว่าเป็นคนไม่ดีจนในที่สุดผู้ตกเป็นเหยื่อถูกขับออกจากกลุ่ม หรือตัดออกจากสังคมเพราะความแตกต่างด้านใดด้านหนึ่งดังกล่าว ซึ่งมูลเหตุในการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตมีสาเหตุประการหนึ่งมาจากการเลือกปฏิบัติ (discrimination) และความเกลียดชัง เช่น การนับถือศาสนา (religion) เผ่าพันธุ์ (ethnicity) เชื้อชาติ (race) เพศ (sexuality) และความสามารถ (ability)⁴ เป็นต้น

2.3 องค์ประกอบของการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต

1) เป็นการกระทำโดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร การกลั่นแกล้งรังแกลักษณะนี้เป็นการใช้อินเทอร์เน็ตเชื่อมต่อในการกระทำความผิดซึ่งมีความแตกต่างกับการกลั่นแกล้งรังแกทั่วไป (bully) ที่เกิดขึ้นทางกายภาพ กล่าวคือการกลั่นแกล้งรังแกทั่วไปเป็นการกระทำโดยตรงต่อตัวผู้ตกเป็นเหยื่อและมีวิธีการกลั่นแกล้งจะทำให้ผู้ตกเป็นเหยื่อรู้สึกอับอายและเสียใจ มักกระทำต่อหน้าผู้คนจำนวนมากในชั้นเรียนหรือโรงเรียน เช่น ตะโกนล้อเลียน การใช้คำพูดล้อเลียน หรือนำภาพของผู้ตกเป็นเหยื่อไปติดไว้ที่บอร์ดหรือหน้าห้องเรียน เป็นต้น แต่ไม่ได้มีการเผยแพร่การกลั่นแกล้งรังแกนั้นผ่านทางอินเทอร์เน็ต

2) เป็นการกระทำโดยใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์ต่างๆ เป็นเครื่องมือสำคัญของการกลั่นแกล้งรังแก เช่น ตัวอักษร ภาพถ่าย ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ วิดิทัศน์ เป็นต้น ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เห็นได้ว่าแม้การกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตจะแตกต่างจากการกลั่นแกล้งรังแกทางกายภาพและการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตคือการใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์มาทำการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต การกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตจึงมักเกิดขึ้นโดยการใช้ข้อความหรือภาพซึ่งทำร้ายจิตใจของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อและมีการโพสต์ผ่านการออนไลน์โดยมีการเปรียบเทียบพฤติกรรมการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตกับการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตที่เกิดขึ้นทางกายภาพ โดยชี้ให้เห็นว่าจากเดิมที่เด็กในโรงเรียนมีการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต

---

⁴Ibid.

โดยกระทำการใดๆ ให้อีกฝ่ายหนึ่งอับอายด้วยการกระทำทางกายภาพ เช่น ใช้คำพูดล้อเลียน ก็เปลี่ยนมาเป็นการกระทำการดังกล่าวทางสื่อออนไลน์แทน⁵

3) เป็นการกระทำโดยมีเจตนากลั่นแกล้งรังแกทำให้ผู้อื่นได้รับผลกระทบทางอารมณ์หรือจิตใจ

แม้ว่าการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตจะพัฒนามาจากแนวคิดที่เกี่ยวกับการกระทำต่อเด็ก⁶ แต่มักพบว่าเหยื่อของการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตนั้น โดยมากแล้วจะเป็นเยาวชนที่ใช้อินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์กับการกระทำของเด็กที่อยู่ในโรงเรียน รวมทั้งการกระทำนอกโรงเรียนแต่ส่งผลกระทบต่อเด็กนักเรียน อย่างไรก็ตามนักวิชาการได้ยอมรับว่า ปัจจุบันมีการกลั่นแกล้งรังแกที่กระทำต่อผู้ใหญ่ เช่น การคุกคามกันในที่ทำงาน (workplace harassment) หรือมีการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตซึ่งผู้ใหญ่อาจมีส่วนร่วมในการกระทำได้เช่นเดียวกัน⁷ เพราะลักษณะของการใช้สื่อกลางคืออินเทอร์เน็ตสามารถปิดบังตัวตนของผู้กระทำได้โดยใช้ชื่อผู้อื่นหรือสมมติตัวตนขึ้นใหม่เพื่อกลั่นแกล้งรังแกผู้ตกเป็นเหยื่อ

สำหรับความเชื่อมโยงระหว่างการสื่อสารออนไลน์และการกระทำทางกายภาพ แม้ว่าโดยทั่วไปการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์จะเกิดขึ้นเฉพาะในสภาพแวดล้อมของการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต แต่ในบางกรณีอาจมีการบังคับให้ผู้ตกเป็นเหยื่อกระทำการใดๆ รวมทั้งการกลั่นแกล้งรังแกนั้นมีความคาบเกี่ยวกับโลกแห่งความเป็นจริงหรือสภาพแวดล้อมจริงด้วย เช่น การบังคับให้ผู้อื่นถอดเสื้อผ้าโดยผู้ตกเป็นเหยื่อจะถูกบันทึกวีดิทัศน์ไว้และเผยแพร่ทางสื่อสังคมออนไลน์เพื่อให้อับอาย รบกวนการดำเนินชีวิตอย่างสงบสุขของผู้ตกเป็นเหยื่อ เป็นต้น กรณีดังกล่าวอาจเรียกได้ว่าเป็นนิยามเชิงขยาย (extended definition) ของการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต

---

⁵See Jamshid Beheshti and Andrew Large, ed, *The Information Behavior of A New Generation: Children and Teens in the 21st Century*, (United Kingdom: Scarecrow Press, Inc., 2013), 4.

⁶ Fertik Michael & Thompson, David, *Wild West 2.0: How to Protect and Restore Your Online Reputation on the Untamed Social Frontier*, (the United States of America: AMACOM ,2010), 105-107.

⁷ A. Wayne MacKay , “Respectful and Responsible Relationships: There’s No App for That”, accessed November 1, 2016, https://www.researchgate.net/publication/256029553_Respectful_and_Responsible_Relationships_There's_No_App_for_That_The_Report_of_the_Nova_Scotia_Task_Force_on_Bullying_and_Cyberbullying

การคุกคามหรือข่มขู่ทางอินเทอร์เน็ต	การกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต
<p>1. ผู้ถูกกระทำและอายุของผู้ถูกกระทำหรือเหยื่อ</p> <ul style="list-style-type: none"> -มักเกิดขึ้นกับผู้ใหญ่ (adult) ที่สภาพทางกายภาพและชีวภาพ รวมถึงจิตใจที่อ่อนแอ เช่น ผู้หญิง บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ -ผู้ตกเป็นเหยื่อเป็นหญิงมากกว่าชายหรือบุคคลที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่มีความพิเศษหรือความแตกต่างจากสังคม เช่น เชื้อชาติเผ่าพันธุ์ ศาสนา หรือความเชื่อ -มักใช้ในความหมายที่ผู้ถูกกระทำเป็นผู้ใหญ่ 	<p>1. ผู้ถูกกระทำและอายุของผู้ถูกกระทำหรือเหยื่อ</p> <ul style="list-style-type: none"> -มักเกิดขึ้นกับเด็กและวัยรุ่นที่มีอายุไม่เกิน 20 ปี ผู้ถูกกระทำมักเป็นเด็กผู้หญิง หรือเด็กผู้ชายที่อ่อนแอในชั้นเรียน หรือมีลักษณะด้อย ปมด้อย ความแตกต่างหรือความสามารถพิเศษ จนถูกนำมาล้อเลียน เช่น ขาดิกำเนิด ลักษณะหน้าตาทางกายภาพ หรือเพศ เป็นต้น -จุดเริ่มต้นความขัดแย้งกันระหว่างผู้กระทำหรือผู้ถูกกระทำมักเริ่มจากรั้วโรงเรียน (school campus) -มักใช้ในความหมายที่ผู้ถูกกระทำเป็นเด็กและเยาวชน
<p>2. ผู้กระทำ</p> <ul style="list-style-type: none"> -ไม่จำเป็นต้องรู้จักกันมาก่อน 	<p>2. ผู้กระทำ</p> <ul style="list-style-type: none"> -ส่วนใหญ่มักเป็น เพื่อน คนรู้จักกัน หรือเคยรู้จักกันหรือมีความสัมพันธ์กันมาก่อน แต่มีเรื่องราวขัดแย้งกันนำไปสู่การกระทำให้ผู้ตกเป็นเหยื่ออับอายและถูกเกลียดชัง และถูกขับออกจากสังคมหรือจากกลุ่ม -อาจเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ก็ได้
<p>3. ลักษณะการกระทำต่อเหยื่อ</p> <ul style="list-style-type: none"> -เป็นการเฝ้าติดตามและข่มขู่โดยใช้อินเทอร์เน็ต -ผู้กระทำทำให้ผู้ตกเป็นเหยื่อเกิดความกลัวหรือขู่ให้กลัว รบกวน รังควาน หรือทำให้อับอาย อย่างต่อเนื่องและเป็นการกระทำซ้ำแล้วซ้ำเล่า -ผู้ตกเป็นเหยื่อต้องเกิดความรู้สึกหวาดกลัว ตระหนกตกใจ ว่าอาจมีอันตรายเกิดขึ้นต่อร่างกาย ชีวิตทรัพย์สินของตนเองหรือสมาชิกในครอบครัวของตน กล่าวคือ ผู้ตกเป็นเหยื่อรู้สึกว่าจะไม่ปลอดภัยจากการกระทำการคุกคามหรือข่มขู่ทางอินเทอร์เน็ต 	<p>3. ลักษณะการกระทำต่อเหยื่อ</p> <ul style="list-style-type: none"> -มีลักษณะของการกระทำที่เป็นการทรมาณ ข่มขู่ รบกวน ทำให้อับอาย โดยการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตเป็นความพยายามที่จะสร้างและเพิ่มความสำคัญของตนเอง โดยผู้กระทำมุ่งประสงค์จะยกระดับสถานะทางสังคมหรือยกระดับความภาคภูมิใจของตน โดยทำให้ผู้อื่นอยู่ในสถานะที่แย่งลง -ผู้ตกเป็นเหยื่อต้องเกิดความรู้สึกถูกลดทอนคุณค่าในตัวเอง ขาดความมั่นใจในตัวเอง เก็บตัว หลีกหนีจากสังคม ซึมเศร้า และในกรณีที่รุนแรงนำไปสู่การฆ่าตัวตายของเหยื่อ

ตารางที่ 1 ความแตกต่างระหว่างคุกคามหรือข่มขู่ทางอินเทอร์เน็ตกับการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต

ที่มา: จอมพล พิทักษ์สันต์โยธิน, “การตามรังควานบนอินเทอร์เน็ต (Cyberstalking) กับความผิดทางอาญาในสหรัฐอเมริกาและ สหราชอาณาจักร”. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา*, ปีที่ 13 ฉบับที่ 19, หน้า 51-65. (ดัดแปลงจากข้อมูลเป็นตารางโดยดวงเด่น นาคสีหราช)

2.4 ผลกระทบจากการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต

ผลกระทบจากการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต⁸ สามารถสรุปได้ดังนี้

1) การซึมเศร้า (depression) ร้อยละ 93 ของผู้ตกเป็นเหยื่อมีอาการหดหู่ สะเทือนใจ ซึมเศร้า สิ้นหวังและหมดสิ้นกำลังใจ

2) การขาดความเชื่อมั่นในตนเอง (loss of confidence) ผู้ตกเป็นเหยื่อไม่มีความมั่นใจในตัวเองหรือรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีคุณค่าลดลง

3) ความหวาดกลัว (fear) ผู้ตกเป็นเหยื่อรู้สึกว่าคุณค่าตนเองไม่ปลอดภัยมากกว่าการกลั่นแกล้งรังแกธรรมดา (ดั้งเดิม) เนื่องจากผู้กระทำมักปกปิดตัวตนที่แท้จริงและไม่ทราบว่าเป็นผู้กลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตทำให้เด็กประมาณร้อยละ 20 ลงเลที่จะไปโรงเรียนเพราะกลัวถูกกลั่นแกล้ง

4) การแยกตัวออกจากสังคมหรือและมีปัญหาด้านมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น (isolation and relationship problems) การกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตมีผลต่อการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนๆ และการเข้าสังคมเพราะความกลัวที่จะถูกกลั่นแกล้งรังแกทำให้ผู้ถูกกลั่นแกล้งรังแกเกิดความรู้สึกกระแวงและไม่ไว้วางใจผู้อื่น ดังนั้นผู้ตกเป็นเหยื่อมักแยกตัวออกจากสังคมมีความรู้สึกเหงา โดดเดี่ยว และรู้สึกว่าไม่ได้รับการเหลียวแล รู้สึกหมดคุณค่าในตัวเองและถูกตัดออกจากกลุ่ม

5) การทำร้ายตัวเอง (self-harming) ร้อยละ 5 ของผู้ตกเป็นเหยื่อทำร้ายตัวเอง เนื่องจากการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตเป็นการกระทำที่มุ่งหมายต่อสภาพจิตใจของตัวเหยื่อซ้ำๆ ต่อเนื่องและเป็นระยะเวลาสั้น

6) การฆ่าตัวตาย (suicide) ผู้ตกเป็นเหยื่อของกระทำการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตนั้นมีแนวโน้มที่จะฆ่าตัวตายหรือพยายามฆ่าตัวตายสูงและผู้ตกเป็นเหยื่อที่ฆ่าตัวตายหรือพยายามจะฆ่าตัวตายมีสาเหตุหลักมาจากความอับอายและทุกข์ทรมานจากการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตนั่นเอง

สำหรับวัยที่ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดคือเด็กและเยาวชน เนื่องจากบุคคลกลุ่มนี้สามารถเรียนรู้และมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีได้รวดเร็วกว่าผู้ใหญ่ อย่างไรก็ตามก็ด้วยประสบการณ์ยังน้อย เด็กและเยาวชนนั้นมักมีสภาพจิตใจที่อ่อนแอและควบคุมอารมณ์ได้น้อยกว่าผู้ใหญ่ รวมถึงมี

---

⁸ Matthew Williams and Olivia Pearson, “Hate Crime and Bullying in the Age of Social Media”, (Conference Report, 2016), 12-13.

ความสามารถในการควบคุมบริบททางสังคมวิทยาที่จะจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่มากระทบต่อตนได้น้อยกว่าผู้ใหญ่⁹ จึงสามารถพอสรุปได้ว่าผู้ตกเป็นเหยื่อจากการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตมักเกิดกับเด็กและเยาวชนที่มีความอ่อนแอทางจิตใจและสังคมนั่นเอง และจากการศึกษาพบว่าปัจจุบันพฤติกรรมการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต ขยายจากกลุ่มเด็กนักเรียนวัยรุ่นมาสู่ผู้ใหญ่ด้วย กล่าวคือผู้ใหญ่ที่ต้องใช้งานอินเทอร์เน็ตตลอดเวลา ก็อาจตกเป็นเหยื่อและถูกกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตได้เช่นเดียวกัน พฤติกรรมการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต ขยายมาสู่ผู้ใหญ่ นอกจากนี้การกระทำหลายๆ ครั้งที่เป็นกรณีศึกษามีผู้ใหญ่มากีเกี่ยวพันด้วย

2.5 สิทธิในความเป็นส่วนตัวเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นกับการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต

ในยุคดีดิจิทัล การละเมิดสิทธิและเสรีภาพนั้นอาจเกิดขึ้นจากภาครัฐหรือภาคธุรกิจ รวมถึงบุคคลธรรมดาก็ได้ สำหรับสิทธิในความเป็นส่วนตัวนั้น ข้อ 17 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 (International Covenant on Civil and Political Rights, 1966) ของสหประชาชาติรับรองไว้ว่า

“บุคคลจะถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัว ครอบครัว เคหสถาน หรือการติดต่อสื่อสารโดยพลการหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้ และจะถูกกลั่นแกล้งรังแกและชื่อเสียงโดยไม่มีชอบด้วยกฎหมายมิได้

บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายมิให้ถูกแทรกแซงหรือกลั่นแกล้งรังแกเช่นว่านั้น”

จะเห็นได้ว่าไม่ว่าบุคคลใดก็ไม่อาจถูกละเมิดและถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัวของตนเองหรือครอบครัวหรือการติดต่อสื่อสารโดยพลการหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายและจะทำให้บุคคลใดเสียชื่อเสียง ถูกดูถูก กลั่นแกล้งรังแกโดยไม่มีชอบด้วยกฎหมายไม่ได้ บุคคลทุกคนจึงมีสิทธิได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายต่อการละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัว อย่างไรก็ตามสิทธิในความเป็นส่วนตัวมีลักษณะพลวัต (dynamic) สามารถพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และอาจแยกรายละเอียดออกมาเป็นสิทธิต่างๆ ได้อีกหลายประการและในปัจจุบันที่มนุษย์

---

⁹ Shaheen Shariff and Dianne L. Hoff, *Cyber Bullying, Legal Obligations and Educational Policy Vacuum* ,359-360.

ติดต่อสื่อสารทางเว็บไซต์เครือข่ายสังคมอย่างกว้างขวางทั้งจากการใช้คอมพิวเตอร์และโทรศัพท์เคลื่อนที่ทำให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ อันเป็นการรบกวนความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้อื่นจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคม ดังนั้นสิทธิในความเป็นส่วนตัวจึงหมายรวมถึงสิทธิในการที่จะไม่ถูกรบกวนจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมด้วยเนื่องจากบุคคลย่อมมีสิทธิในการตัดสินใจว่าเขาจะถูกกล่าวถึงหรือเผยแพร่ข้อมูลของเขาในระบบเว็บไซต์เครือข่ายสังคมหรือไม่เพียงใด บุคคลมีสิทธิในการจำกัดการเข้าถึงข้อมูลเรื่องราวของตนในเว็บไซต์เครือข่ายสังคม บุคคลมีสิทธิไม่ถูกคุกคามจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคม¹⁰

ทั้งนี้ การกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตในแงุ่มุมเกี่ยวกับสิทธิในความเป็นส่วนตัว (right to privacy) อาจพิจารณาได้ว่าการส่งข้อความเพื่อกลั่นแกล้งรังแกผู้อื่นทางอินเทอร์เน็ต เช่นทางสื่อสังคมออนไลน์นั้นเป็นการรบกวนความเป็นส่วนตัวและละเมิดต่อสิทธิในความเป็นส่วนตัวประการหนึ่งโดยเฉพาะหากเป็นการติดต่อโดยที่ผู้รับข้อมูลเช่นว่านั้นไม่ได้เรียกร้องหรือมิได้รับอนุญาตหรือมิได้ถูกเชื่อเชิญให้กระทำ

ในเรื่องเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นกรณีที่เกิดจากองค์หรือหน่วยงานของภาครัฐ เช่น การสอดส่องดูแลหรือการตรวจตราการสื่อสารทางอีเมลหรือโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น อาจเป็นละเมิดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นได้ ส่วนกรณีที่เกิดจากบุคคลธรรมดา เช่น การส่งหรือเผยแพร่ spam หรือบทความอิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับการกีดกันด้านเชื้อชาติย่อมเป็นการละเมิดเสรีภาพในการแสดงออกและสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้กฎหมายต่างๆ ของรัฐที่ออกมาจำกัดเนื้อหาออนไลน์ เช่น ประเด็นเรื่องหมิ่นประมาท เป็นต้น ย่อมเป็นการจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกเช่นเดียวกันซึ่งลักษณะที่กล่าวข้างต้น นอกจากนี้เสรีภาพในการแสดงออกทางอินเทอร์เน็ตทำให้เกิดพื้นที่หรือสภาพแวดล้อมใหม่ในการละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่แตกต่างและเป็นเรื่องยากในการสร้างสมดุล¹¹

เมื่อพิจารณาจากคดีเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องด้วยลักษณะของการกระทำที่กระทำได้ง่ายและยากที่จะเอาผิดกับผู้กระทำคามผิดเนื่องจาก

---

¹⁰ คณาธิป ทองรวิวงศ์. “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว: ศึกษากรณีการรบกวนสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคม”, (รายงานการวิจัย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ปีที่ 18 ฉบับที่ 2 , 2555), หน้า 43.

¹¹ Russel G. Smith, “Human Rights Infringement in the Digital Age”, in K. Jishakar, ed. ,*Cyber Criminology: Exploring Internet Crimes and Criminal Behavior*, (USA: CSC Press, 2011), 404.

ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิดอย่างชัดแจ้งหรือบางครั้งผู้ตกเป็นเหยื่ออับอายไม่กล้าบอกผู้ปกครองว่าตนถูกลั่นแกล้งรังแกจนได้รับความบอบช้ำทางจิตใจ ผลกระทบดังกล่าวข้างต้นเริ่มต้นจากอาการซึมเศร้า ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความกลัวและหวาดระแวง แยกตัวออกจากสังคมหรือปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม จนกระทั่งทำร้ายตัวเองและในที่สุดผู้ที่ตกเป็นเหยื่อตัดสินใจฆ่าตัวตายเพราะไม่ยอมมีชีวิตอยู่อีกต่อไปเนื่องจากได้รับความกระทบกระเทือนทางจิตใจจากการถูกใช้ข้อความ ตำหนอ หรือใส่ร้าย รวมถึงภาพจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศของผู้ตกเป็นเหยื่อออกเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตที่สามารถแพร่และแชร์ข้อความหรือภาพได้อย่างรวดเร็วทั่วโลกภายในเวลาอันสั้นและทำได้อย่างต่อเนื่อง

แม้การกระทำดังกล่าวจะเกิดขึ้นในโลกออนไลน์ (online world) แต่ส่งผลกระทบต่อผู้ตกเป็นเหยื่อในโลกแห่งความเป็นจริงด้วย (offline world) ทำให้ผู้ตกเป็นเหยื่ออยู่ในภาวะซึมเศร้าและตัดสินใจฆ่าตัวตายในที่สุด แม้ว่าอินเทอร์เน็ตจะเป็นสื่อที่สามารถใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวางแต่ไม่ได้หมายความว่าไม่ควรมีการกำกับดูแลเลย ในบางประเทศที่ตระหนักถึงปัญหาจึงออกกฎหมายขึ้นมาป้องกันและควบคุมการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตที่เกิดขึ้นต่อเด็กและเยาวชนด้วยมูลเหตุและผลกระทบดังกล่าวข้างต้นและเกิดกรณีศึกษาอย่างต่อเนื่องที่ได้รับผลกระทบจากการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตโดยเฉพาะในประเทศที่มีการใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตมากๆ เช่น แคนาดา และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น ซึ่งเกิดคดีที่น่าสะเทือนใจอย่างต่อเนื่องอันเป็นผลพวงจากการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต นำไปสู่การกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันและควบคุมการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตอย่างเป็นรูปธรรม

ปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตในต่างประเทศ เช่น อังกฤษ แคนาดา และสหรัฐอเมริกาซึ่งให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวอย่างยิ่งเพราะมีนักเรียนในโรงเรียนถูกรังแกจากการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์เป็นจำนวนมากแต่ปัญหาอยู่ตรงที่ หากมีการควบคุมเสรีภาพในการแสดงออก การพูดหรือการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนในโรงเรียนโดยครูใหญ่หรือครูประจำชั้นจะเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อเสรีภาพในการแสดงออกตามรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น ศาลฎีกาของแคนาดาและสหรัฐอเมริกามีความเห็นในทำนองเดียวกัน กล่าวคือ ศาลฎีกาของสหรัฐอเมริกายังคงสนับสนุนให้นักเรียนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นแต่มีข้อจำกัดในบางบริบท หากการแสดงออกเช่นนั้นเป็นการรบกวนหรือขัดขวางในสิ่งที่เป็นสาระสำคัญของการเรียนรู้ การแทรกแซงภารกิจทางการศึกษาหรือใช้เทคโนโลยีซึ่งเป็นของโรงเรียนในการคุกคามหรือข่มขู่

นักเรียนคนอื่นบุคคลเช่นว่านั้นย่อมไม่ได้รับความคุ้มครองภายใต้หลักเสรีภาพในการแสดงออกตามรัฐธรรมนูญและโรงเรียนย่อมมีอำนาจในการเข้าแทรกแซงหรือขัดขวางการกระทำเช่นว่านั้นได้ ในทำนองเดียวกับศาลฎีกาของแคนาดา ที่ได้ตัดสินในคดี *R. v. M. (M.R.)* (1998)¹² เกี่ยวกับสิทธิของโรงเรียนในการออกกฎระเบียบเพื่อควบคุมการแสดงออกความคิดเห็นหรือการพูดไว้ว่าโรงเรียนย่อมมีสิทธิจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกของนักเรียนซึ่งเป็นเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญได้หากเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของโรงเรียนหรือสิทธิในความเป็นส่วนตัว¹³

3. กฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต

3.1 อังกฤษ

3.1.1 กฎหมายว่าด้วยการสื่อสารโทรคมนาคม

กฎหมายฉบับนี้ตราขึ้นในปี พ.ศ. 2527 คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยการสื่อสารโทรคมนาคม ค.ศ. 1984 หรือ Telecommunication Act 1984 มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการใช้ระบบสื่อสารโทรคมนาคมภายในประเทศ

มาตรา 43¹⁴ วางหลักว่าการควบคุมการใช้ระบบสื่อสารโทรคมนาคมสาธารณะเพื่อส่งข้อความหรือข้อมูลในรูปแบบอื่นใดที่เนื้อหา มีลักษณะเป็นการข่มขู่คุกคามและไม่เหมาะสม หรือมีลักษณะลามกอนาจารอันเป็นความผิดทางอาญาและมีการกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำผิดโดยระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกินอัตราที่ 5 ตามตารางโทษปรับ¹⁵ (5,000 ปอนด์ หรือ 217,836.75 บาทไทย¹⁶) หรือทั้งจำทั้งปรับ

---

¹²R. v. M. (M.R.) , accessed July 9, 2015, <https://scc-csc.lexum.com/scc-csc/scc-csc/en/item/1666/index.do>

¹³ Shaheen Shariff and Dianne L. Hoff, *Cyber Bullying, Legal Obligations and Educational Policy Vacuum* ,pp.379—380.

¹⁴ Section 43 Broadcasting Act 1990, accessed July 9, 2017, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1984/12/section/43>.

¹⁵ Reed Elsevier (UK) Limited, “Standard Scale and other financial penalties”, (2006) accessed July 9, 2017, from <http://wilson.butterworths.co.uk/stair/table.htm>.

¹⁶ ตัวแปลงสกุลเงินเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2561 สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2561, https://th.coinmill.com/GBP_THB.html

พระราชบัญญัติฉบับนี้มีขอบเขตที่ครอบคลุมถึงการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตซึ่งถือเป็นการสื่อสารโทรคมนาคมสาธารณะประเภทหนึ่งด้วย โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 43 ว่า ผู้กระทำการตามรังควานทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์โดยการส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อข่มขู่คุกคาม หรือทำให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่นไม่ว่าอย่างไร อาจถูกฟ้องร้องดำเนินคดีทางอาญาจากการกระทำดังกล่าวนั้นได้

3.1.2 กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองประชาชนจากพฤติกรรมที่เป็นการคุกคามต่อสวัสดิภาพส่วนบุคคล

กฎหมายฉบับนี้มีอีกชื่อหนึ่งว่าพระราชบัญญัติการคุ้มครองจากการข่มขู่คุกคาม ค.ศ. 1997 หรือ Protection from Harassment Act 1997¹⁷ โดยพระราชบัญญัตินี้มุ่งเน้นเอาผิดต่อการกระทำอันเป็นการข่มขู่คุกคามหรือรบกวนสวัสดิภาพของประชาชนโดยทั่วไป ไม่ว่าจะกระทำในรูปแบบใดก็ตามซึ่งหมายความรวมถึงการคุกคามและการเฝ้าติดตามรังควานบนอินเทอร์เน็ตด้วย (harassment and stalking)¹⁸ ดังนั้นจึงสามารถสรุปของบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวได้ดังนี้

1) กำหนดลักษณะและองค์ประกอบความผิดทางอาญาของการกระทำที่เป็นการข่มขู่คุกคามหรือรบกวนผู้อื่น

มาตรา 2¹⁹ กฎหมายกำหนดลักษณะของการกระทำ (course of conduct) ว่าการกระทำใดมีลักษณะเป็นการข่มขู่คุกคามหรือรบกวนผู้อื่นซึ่งผู้กระทำมีเจตนาหรือควรจะได้รู้ว่าการกระทำของตนนั้นมีลักษณะเป็นการข่มขู่คุกคามผู้อื่น อันเป็นความผิดทางอาญาและมีโทษทางอาญา จำคุกไม่เกิน 6 เดือนหรือปรับไม่เกินอัตราที่ 5 หรือ 5,000 ปอนด์ หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรานี้กำหนดความผิดและโทษทางอาญาของการกระทำที่มีลักษณะเป็นการข่มขู่คุกคาม การก่อรังควานรังควาน ได้หมายความรวมถึงการรังควานบนอินเทอร์เน็ตไม่ว่าช่องทางใดๆ ก็ตาม ซึ่งมีลักษณะเป็นการรังควานหรือการลงข้อความทางอินเทอร์เน็ตซ้ำๆ หลายครั้งและต่อเนื่องกันอันก่อให้เกิดภัยคุกคามแก่ผู้อื่นอีกด้วย

2) กำหนดการเยียวยาด้วยการให้ชดเชยค่าเสียหายทางแพ่ง

---

¹⁷ Protection from Harassment Act 1997, accessed November 1, 2017, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1997/40/>

¹⁸ Section 1 Prohibition of harassment.(Ibid.)

¹⁹ Section 2 Offence of harassment (Ibid.)

หากมีการฝ่าฝืนการห้ามการข่มขู่คุกคาม ผู้กระทำการกลั่นแกล้งรังแกต้องชดใช้ค่าเสียหายตามมาตรา 3²⁰ ซึ่งการข่มขู่คุกคามนี้ได้ครอบคลุมถึงการกระทำออนไลน์และกำหนดถึงค่าเสียหายในทางแพ่งในความเสียหายใดๆ อันเกิดจากการกระทำที่เป็นการข่มขู่คุกคามรังควานหรือก่อวอนนั้นๆ ด้วย โดยมาตรา 3 บัญญัติวิธีการและขั้นตอนการเยียวยาความเสียหายทางแพ่งที่โจทก์หรือผู้เสียหายร้องขอต่อศาลให้สั่งให้ผู้ที่ถูกตัดสินว่ากระทำความผิดต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่โจทก์ เช่น ให้ผู้กระทำการกลั่นแกล้งรังแกชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ถูกระทำในกรณีที่ทำให้ผู้อื่นวิตกกังวลจากการข่มขู่คุกคามและความเสียหายหรือสูญเสียทางการเงินจากการข่มขู่คุกคามเช่นว่านั้นหรือโจทก์อาจยื่นคำขอให้ออกหมายจับจำเลยได้หากจำเลยฝ่าฝืนคำสั่งห้ามหรือศาลอาจมีคำสั่งห้ามมิให้กระทำการข่มขู่คุกคามต่อผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ เป็นต้น หากผู้กระทำได้ฝ่าฝืนคำสั่งของศาลตามมาตรา 3 ในระหว่างพิสูจน์ว่าจำเลยกระทำความผิดหรือไม่ ย่อมต้องรับผิดชอบจำคุกไม่เกิน 5 ปีหรือจำคุก หรือทั้งจำทั้งปรับ²¹

3) กำหนดบทลงโทษสำหรับบุคคลที่ทำให้ผู้อื่นหวาดกลัว

มาตรา 4²² มาตรา 4 นี้มุ่งที่การลงโทษทางอาญาแก่บุคคลผู้ก่อให้เกิดความหวาดกลัวในภัยอันตรายต่อผู้อื่น กล่าวคือ การกระทำใดๆ ที่ทำให้ผู้เสียหายเกิดความหวาดกลัวในภัยอันตรายจากการใช้ความรุนแรงจากผู้ติดตามรังควานโดยอาจเกิดขึ้นกับตัวผู้เสียหายที่เป็นเหยื่อไม่น้อยกว่าสองครั้งขึ้นไปและผู้กระทำรู้ว่าการกระทำดังกล่าวของตนนั้นก่อให้เกิดผู้เสียหายเกิดความกลัว การกระทำนั้นเป็นความผิดตามมาตรา 4²³ ซึ่งมาตรา 4 นี้เน้นการข่มขู่ที่เกิดขึ้นทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

ตัวอย่างการใช้บังคับใช้พระราชบัญญัติการคุ้มครองจากการข่มขู่คุกคาม ค.ศ. 1997 ที่น่าสนใจ เช่น คดีการตามรังควานทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นคดีแรกของสหราชอาณาจักรเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1999 เป็นคดีของนายไนเจล แฮร์ริส (Nigel Harris)²⁴ เดือนมีนาคม ค.ศ. 1999 นายไนเจล แฮร์ริส อายุ 23 ปี อาชีพโปรแกรมเมอร์กลายเป็นรายแรกที่ถูกตัดสินภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยการข่มขู่คุกคามทางอิเล็กทรอนิกส์จากการที่แฮร์ริสส่งถ้อยคำเหยียดหยาม (abusive) และข่มขู่ (threatening) ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ไปยังแฟนสาวของเขา ภายหลัง

²⁰ Section 3 Civil remedy. (Ibid.)

²¹ Ibid.

²² Section 4 Putting people in fear of violence.

²³ นางจีซี ชยะบุตร, *มาตรการทางกฎหมายเพื่อการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวจากการข่มเหงรังแกออนไลน์*, 145.

²⁴ เรื่องเดียวกัน, 145.

จากที่เธอยุติความสัมพันธ์กับเขาหลังจากที่คบหากันมาได้ 2 ปี แฮร์ริสถูกควบคุมตัวสองปีและได้รับเงื่อนไขให้ปล่อยตัวหลังจากนั้น²⁵

มาตรา	เนื้อหาของ Protection from Harassment Act 1997	
อารัมภบท (Introductory Text)		
อังกฤษและเวลส์ (England and Wales)		
1	Prohibition of harassment	การกระทำได้ห้ามที่เป็นการข่มขู่คุกคาม
2	Offence of harassment	ความผิดฐานข่มขู่คุกคาม
2A	Offence of stalking	ความผิดฐานติดตามรังควาน
2B	Power of entry in relation to offence of stalking	อำนาจในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับความผิดฐานติดตามรังควาน
3	Civil remedy	การชดใช้ค่าเสียหายทางแพ่ง
3A	Injunctions to protect persons from harassment within section 1(1A)	คำสั่งให้คุ้มครองบุคคลจากการข่มขู่คุกคามตามมาตรา 1 (A)
4	Putting people in fear of violence.	การทำให้ผู้อื่นหวาดกลัวจากการใช้ความรุนแรง
4A	Stalking involving fear of violence or serious alarm or distress	การติดตามรังควานเกี่ยวกับความกลัวจากการก่อความรุนแรงหรือความตื่นตระหนกหรือความทุกข์ทรมาน
5	Restraining orders on conviction	คำสั่งห้ามกระทำการเมื่อศาลมีคำพิพากษา
5A	Restraining orders on acquittal	คำสั่งห้ามกระทำการเมื่อศาลพิพากษายกฟ้อง
6	Limitation	อายุความ
7	Interpretation of this group of sections	การตีความในกลุ่มของมาตรานี้
สกอตแลนด์ (Scotland)		
8	Harassment	การข่มขู่คุกคาม
8A	Harassment amounting to domestic abuse	การข่มขู่คุกคามซึ่งเทียบเท่ากับการใช้ความรุนแรงในครอบครัว
9	Breach of non-harassment order.	การละเมิดต่อคำสั่งห้ามการข่มขู่คุกคาม
10	Limitation	อายุความ
บทบัญญัติทั่วไป (General)		
12	National security, etc.	ความมั่นคงของชาติ, ฯลฯ

²⁵ Daily Telegraph, "Country's first e-mail stalker is convicted 24 March", cited by David Wall, (2001), *Crime and the Internet: Cybercrime and Cyberfears*, (London: Routledge, 2001), 150.

มาตรา	เนื้อหาของ Protection from Harassment Act 1997	
13	Corresponding provision for Northern Ireland	บทบัญญัติที่สอดคล้องกันสำหรับไอร์แลนด์เหนือ
14	Extent	ขอบเขต
15	Commencement	การเริ่มต้นมีผลใช้บังคับ
16	Short title	ชื่อย่อ

ตารางที่ 2 บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการคุ้มครองจากการข่มขู่คุกคาม ค.ศ. 1997 แยกหมวดหมู่โดยย่อ Source: Protection from Harassment Act 1997 (ดัดแปลงจากข้อมูลเป็นตารางโดยดวงเด่น นาคสีหราช)

3.1.3 กฎหมายว่าด้วยการหมิ่นประมาท

การหมิ่นประมาทถือเป็นหลักกฎหมาย common law ภายใต้กฎหมายลักษณะละเมิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการหมิ่นประมาท ค.ศ. 1952 และ ค.ศ. 1996 ซึ่งใช้บังคับกับการตีพิมพ์ที่ทำให้เกิดความเสียหายในสาระสำคัญแก่ชื่อเสียงของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล และรวมถึงการลงข้อความหรือการตีพิมพ์ลงในอินเทอร์เน็ตด้วย²⁶

สหราชอาณาจักรไม่ได้กำหนดให้การกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตเป็นความผิดทางอาญาต้องอาศัยการใช้และการตีความกฎหมายหลายๆ ฉบับและนำมาใช้บังคับได้ เช่นพระราชบัญญัติการคุ้มครองจากการข่มขู่คุกคาม ค.ศ. 1997 พระราชบัญญัติว่าด้วยการสื่อสารโทรคมนาคม ค.ศ. 1984 พระราชบัญญัติว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและความสงบเรียบร้อย (Criminal Justice and Public Order Act 1994) พระราชบัญญัติว่าด้วยการสื่อสารเพื่อการมั่วร้าย ค.ศ. 1988 (Malicious Communications Act 1988) และพระราชบัญญัติว่าด้วยการสื่อสาร ค.ศ. 2003 (Communication Act 2003) เป็นต้น ซึ่งยังเป็นที่ยกเถียงว่ากฎหมายเช่นว่านั้นล่าสมัยแล้วหรือไม่

อย่างไรก็ดี สหราชอาณาจักรทั้งในอังกฤษ เวลส์ รวมถึงสกอตแลนด์และไอร์แลนด์เหนือได้มีการทบทวนเกี่ยวกับกฎหมายให้ครอบคลุมการข่มขู่คุกคามและการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต และ cyberbullying จัดอยู่ในการข่มขู่คุกคามทางอินเทอร์เน็ตด้วยในสหราชอาณาจักร

²⁶ “Cyberbullying & the Law in UK”, (2013), accessed September 2, 2017, http://youthworksconsulting.co.uk/uploads/1819267112Cyberbullying_and_the_law.pdf

อาณาจักรใช้คำว่า trolling ซึ่งหมายถึงการส่งข้อความที่เป็นการข่มขู่หรือทำร้ายจิตใจของผู้ตกเป็นเหยื่อ²⁷

ทั้งนี้ หลักกฎหมายทั่วไปของสหราชอาณาจักรให้ถือว่าการกระทำผิดกฎหมายในโลกแห่งความเป็นจริง (illegal offline) ให้เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายออนไลน์ด้วย (illegal online) เช่น การข่มขู่ คุกคาม การเฝ้าติดตาม หรือส่งข้อความที่ไม่เหมาะสมเข้าสู่เครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ และล่าสุดใน ปี ค.ศ. 2015 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติโดยได้กำหนดให้การใช้ภาพไปเปลือยเพื่อแค้นแค้นเป็นการกระทำความผิดทางอาญาด้วย ตาม Criminal Justice and Court Act 2015 แม้จะมีผู้เห็นว่ากฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันได้บัญญัติการกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการข่มขู่คุกคามออนไลน์ไว้และเพียงพอแล้ว อย่างไรก็ตามมองหนึ่งเห็นว่าเมื่อบริบททางสังคมและเทคโนโลยีพัฒนาขึ้นอย่างไร้ขีดจำกัด จึงถึงเวลาและสมควรแก้ไขเพิ่มเติมหรือบัญญัติกฎหมายใหม่ให้ทันสมัยมากขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับการมีสื่อสังคมออนไลน์และการใช้สื่อดังกล่าวอย่างแพร่หลาย กฎหมายปัจจุบันย่อมล้าสมัยในการจัดการกับการกระทำความผิดต่างๆ ที่ถูกเผยแพร่และขยายไปยังที่ต่างๆ อย่างรวดเร็ว²⁸ โดยมีอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือให้การแพร่ขยาย เช่นว่านั้นไม่ถูกจำกัดด้วยเวลาและสถานที่ และผู้กระทำความผิดและผู้ได้รับความเสียหายทุกเพศทุกวัย

เมื่อพิจารณาจากมาตรการทางกฎหมายของสหราชอาณาจักรได้ว่าค่อนข้างให้ความสำคัญในการป้องกันและควบคุมการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตมากพอสมควรแต่ก็มีได้มีบทบัญญัติเฉพาะเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตแต่อาศัยการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่มีอยู่ให้มีความสอดคล้องกับการกระทำความผิดที่มีบริบทและสถานที่กระทำความผิดที่เปลี่ยนไปจากโลกทางกายภาพมาเป็นบนโลกแห่งออนไลน์ซึ่งก่อให้เกิดความผิดและความเสียหายไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันและที่สำคัญคือสามารถกระทำความผิดและได้รับความเสียหายได้รวดเร็วกว่าและไม่สามารถระบุตัวตนของผู้กระทำความผิดได้ เหตุผลประการหนึ่งที่ประเทศอังกฤษมิได้บัญญัติความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตไว้โดยเฉพาะ เนื่องจากกฎหมายเช่นว่านั้นอาจเป็นการจำกัดเสรีภาพและสิทธิในการแสดงความคิดเห็นซึ่งขัดกับหลักสิทธิ

---

²⁷ "Online harassment and cyber bullying", (2017), accessed September 2, 2017, <http://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/CBP-7967>

²⁸ Ibid.

มนุษย์ชนนั่นเอง อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าแม้ว่าการบัญญัติกฎหมายเฉพาะจะเป็นการละเมิดต่อเสรีภาพและสิทธิในการแสดงความคิดเห็นแต่การกระทำที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตก็เป็นการละเมิดต่อสิทธิในความเป็นส่วนตัวซึ่งเป็นสิทธิมนุษยชนของผู้เสียหายเช่นเดียวกันและในประเทศนี้ยังคงมีปัญหาในการใช้บังคับกฎหมายพิเศษในหลายๆ ประเทศเมื่อมีการใช้และตีความกฎหมายดังกล่าวจากศาลว่าขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนทำให้การใช้บังคับกฎหมายที่ประกาศออกมานั้นต้องหยุดชะงักลง เช่น แคนาดา เป็นต้น แม้จะเป็นมาตรการทางกฎหมายที่คุ้มครองผู้ได้รับความเสียหาย

3.2 แคนาดา

ในต่างประเทศมีคดีที่เกิดขึ้นจนนำไปสู่การแก้ไขกฎหมายเพื่อลงโทษผู้กระทำผิดในเวลาต่อมา คดีสำคัญเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตในมลรัฐ Nova Scotia ประเทศแคนาดา คือ คดี Rehtaeh Parsons²⁹ ซึ่งฆ่าตัวตายโดยการแขวนคอขณะอายุ 17 ปี ในปี ค.ศ. 2013 การฆ่าตัวตายนี้เกิดขึ้นหลังจากมีการเผยแพร่ภาพเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เธอถูกล่วงละเมิดทางเพศทางสื่อออนไลน์ใน ปี ค.ศ. 2011 นอกจากนี้ในหน้า Facebook ที่แม่ของเธอสร้างขึ้นเพื่อเล่าเรื่องเกี่ยวกับการฆ่าตัวตายนี้ได้มีการกล่าวโทษชายสี่คนซึ่งถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำการล่วงละเมิดทางเพศดังกล่าวและเป็นผู้นำภาพมาเผยแพร่และข้อเท็จจริงจากคดีนี้ส่งผลให้มลรัฐ Nova Scotia ของประเทศแคนาดาบัญญัติกฎหมายเฉพาะที่มีชื่อว่าพระราชบัญญัติความปลอดภัยทางไซเบอร์ ค.ศ. 2013 (Cyber-Safety Act 2013) กฎหมายฉบับนี้มุ่งคุ้มครองเหยื่อผู้ถูกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์และกำหนดความรับผิดชอบสำหรับผู้กลั่นแกล้งสำหรับกลไกการดำเนินคดีตามกฎหมายนี้ ผู้เสียหายหรือญาติมีสิทธิเรียกร้องทางแพ่งให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองรวมทั้งเรียกค่าเสียหายจากผู้กระทำการกลั่นแกล้งรังแกและการคุกคามในสังคมออนไลน์³⁰

---

²⁹ Murray D. Segal, “Independent Review of the Police and Prosecution Response to the Rehtaeh Parsons Case”. Accessed November 1, 2017, <https://novascotia.ca/segalreport/Parsons-Independent-Review.pdf>

³⁰ คณธิป ทองรวิวงศ์, “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิบุคคลจากการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ซึ่งนำไปสู่การฆ่าตัวตาย: ศึกษากรณีกฎหมายความปลอดภัยไซเบอร์ (Cyber-Safety Act) ของรัฐ Nova Scotia”, สืบค้นเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2559, <http://www.artslc.nida.ac.th/2015/images/proceedings/%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%A3%E0%B8%A7%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%A1%20ARTS-LC.pdf>

จากข้อเท็จจริงจากคดีนี้ส่งผลให้มลรัฐ Nova Scotia บัญญัติกฎหมายเฉพาะขึ้นเพื่อควบคุมการสื่อสารอันมีลักษณะการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตเป็นมลรัฐแรกของประเทศแคนาดา เนื่องด้วยประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นที่ใช้บังคับอยู่ยังไม่ครอบคลุมถึงการกระทำดังกล่าวจึงไม่สามารถนำมาปรับใช้แก่กรณีดังกล่าวได้โดยตรง สภานิติบัญญัติแห่งมลรัฐจึงได้ตรากฎหมายฉบับนี้ขึ้นอันเป็นกฎหมายที่มีลักษณะจำกัดสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางออนไลน์บางประการของประชาชน

มลรัฐ Alberta, Quebec Manitoba และ New Brunswick ออกหลักเกณฑ์มาในรูปของนโยบายที่ใช้บังคับในโรงเรียน ได้แก่ นักเรียน บิดามารดา และมีบทลงโทษแก่ผู้กลั่นแกล้งรังแกด้วย³¹ ทั้งนี้ พระราชบัญญัติว่าด้วยความปลอดภัยทางไซเบอร์ ค.ศ. 2013 (Cyber-safety Act 2013) มีสาระสำคัญ ดังนี้

3.2.1 บทนิยามศัพท์

นิยามความหมายของการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตไว้ในข้อ 3 (b) ว่า หมายถึง “การสื่อสารใดๆ ทางอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งรวมถึงการสื่อสารโดยใช้คอมพิวเตอร์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ เว็บไซต์เครือข่ายสังคม ข้อความตัวอักษร เว็บไซต์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นการสื่อสารซ้ำๆ หรือต่อเนื่อง ด้วยเจตนาทำให้ผู้อื่นเกิดความกลัว รบกวน ดูหมิ่น ทำให้อับอาย หดหู่ ทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ อารมณ์ ความเป็นอยู่ ชื่อเสียงและรวมถึงการช่วยเหลือหรือส่งเสริมให้เกิดการสื่อสารเช่นนั้นด้วย³²”

จากบทนิยามข้อ 3 นำมาแยกเป็นองค์ประกอบของการกระทำต่างๆ ตามบทนิยามที่ถูกกำหนดไว้ว่าเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติฉบับนี้โดยมุ่งคุ้มครองเหยื่อผู้ถูกกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์และกำหนดความรับผิดของผู้กระทำการกลั่นแกล้งรังแกสำหรับกลไกการดำเนินคดีตาม

---

³¹ Cyberbullying Laws in Canada. (2015), accessed September 1, 2017, <https://nobullying.com/cyberbullying-laws-canada/>

³²Article 3 (b) “Cyberbullying” means any electronic communication through the use of technology including, without limiting the generality of the foregoing, computers, other electronic devices, social networks, text messaging, instant messaging, websites and electronic mail, typically repeated or with continuing effect, that is intended or ought reasonably [to] be expected to cause fear, intimidation, humiliation, distress or other damage or harm to another person’s health, emotional well-being, self-esteem or reputation, and includes assisting or encouraging such communication in any way; (Ibid.)

กฎหมายนี้ ผู้เสียหายหรือญาติมีสิทธิเรียกร้องทางแพ่งให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครอง รวมทั้งเรียกค่าเสียหายจากผู้กระทำการกลั่นแกล้งรังแก

นอกจากมลรัฐ Nova Scotia แล้วยังมีรัฐบาลท้องถิ่นของแคนาดาที่ออกกฎหมายมาใช้บังคับในรัฐของตนเองเพื่อป้องกันและควบคุมการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต ได้แก่ มลรัฐ Ontario ออกกฎหมายเฉพาะที่มีชื่อว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยความปลอดภัยของโรงเรียน (Safe Schools Act 2000³³) ซึ่งบัญญัติควบคุมพฤติกรรมหรือการกระทำออนไลน์ โดยกฎหมายฉบับดังกล่าวจะใช้บังคับนอกโรงเรียนด้วยโดยกำหนดโทษให้นักเรียนที่กระทำความผิดอาจถูกพักการเรียนหรือไล่ออกและโรงเรียนต้องส่งบทเรียนในการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกให้นักเรียนทุกคนในแต่ละปีรวมถึงบังคับให้โรงเรียนต้องมีแผนในการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกด้วย นอกจากนี้ องค์ประกอบภายนอกและองค์ประกอบภายในของการกระทำที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์อันมีความผิดตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ ดังนี้

ก. องค์ประกอบภายนอก

ประการแรก การสื่อสารใดๆ ทางอิเล็กทรอนิกส์

ประการที่สอง โดยมีการกระทำซ้ำหรือต่อเนื่องในการสื่อสารรวมถึงการช่วยเหลือหรือส่งเสริมให้เกิดการสื่อสารเช่นนั้น

ข. องค์ประกอบภายใน

ประการแรก กระทำโดยเจตนา และ

ประการที่สอง ทำให้ผู้อื่นเกิดความกลัว รบกวน ดูหมิ่น ทำให้อับอาย หดหู่ ทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ อารมณ์ ความเป็นอยู่ หรือชื่อเสียง

3.2.2 การขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว

ตามข้อ 9³⁴ วางหลักครอบคลุมถึงการขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว ผู้เสียหายมีสิทธิยื่นคำร้องขอต่อศาลโดยอาจยื่นด้วยตนเองทางโทรศัพท์หรือด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศใดๆ หากผู้ร้องไม่ทราบตัวผู้กระทำอาจรบตัวผู้กระทำจากอินเทอร์เน็ตไปรษณีย์ (IP address) เว็บไซต์หรือชื่อบัญชีผู้ใช้งานจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หากศาลพิจารณาแล้วเห็นสมควรก็จะมีคำสั่งคุ้มครอง

---

³³ Safe School Act 2000 (2000), accessed September 1, 2017, <https://www.ontario.ca/laws/statute/S00012>

³⁴ Article 9 (Ibid.)

(protection order) ซึ่งอาจมีเนื้อหา เช่น ห้ามผู้ถูกร้องเรียนกระทำการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ ห้ามผู้ถูกร้องเรียนติดต่อสื่อสารกับผู้เสียหายหรือบุคคลที่กำหนด ห้ามผู้ถูกร้องเรียนสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับผู้เสียหายหรือบุคคลที่กำหนด ห้ามผู้ถูกร้องเรียนใช้การสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ใดๆ หรือมีคำสั่งอายัดหรือยึดอุปกรณ์สื่อสารที่ผู้ถูกร้องเรียนใช้ในการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต ห้ามผู้ถูกร้องเรียนใช้บริการการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตจากผู้ให้บริการ รวมทั้งคำสั่งห้ามอื่นๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรและตามข้อ 19³⁵ กำหนดให้คำสั่งคุ้มครองชั่วคราวนี้มีผลบังคับได้ไม่เกิน 1 ปี การฝ่าฝืนคำสั่งดังกล่าวมีโทษทางอาญาปรับไม่เกิน 5,000 เหรียญ หรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือนหรือทั้งจำทั้งปรับ

3.2.3 ความรับผิดชอบทางแพ่ง

นอกจากความรับผิดชอบทางอาญาแล้วกฎหมายยังได้กำหนดความรับผิดชอบทางแพ่ง กล่าวคือ การเยียวยาความเสียหายทางแพ่งแก่ผู้เสียหายโดยวางหลักว่าให้ผู้กระทำการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตนั้นมีความรับผิดชอบละเมิด (tort) ต่อผู้ถูกกลั่นแกล้งรังแกตามข้อ 21³⁶ และกำหนดการเยียวยาและรับผิดชอบของบิดามารดาที่ศาลอาจมีคำสั่งให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน รวมถึงค่าสินไหมทดแทนทั่วไป ค่าสินไหมทดแทนพิเศษ ค่าสินไหมทดแทนเชิงลงโทษ (punitive damage) นอกจากนี้ในกรณีผู้กระทำการกลั่นแกล้งรังแกเป็นผู้เยาว์ (อายุต่ำกว่า 19 ปี) บิดามารดาต้องร่วมรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนด้วยเว้นแต่บิดามารดาจะพิสูจน์ได้ว่าตนได้ดูแลผู้กระทำอย่างสมเหตุสมผลแล้วในขณะที่ผู้กระทำการกลั่นแกล้งรังแก³⁷ นอกจากนี้กฎหมายยังได้จัดตั้งหน่วยงานสืบสวนสอบสวนการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตโดยเฉพาะ สังกัดกระทรวงยุติธรรมของรัฐเรียกว่า “Cyber-SCAN”³⁸ มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนข้อร้องเรียนรวมถึงการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างผู้กระทำการกลั่นแกล้งรังแกและผู้ถูกกระทำการกลั่นแกล้งรังแกเพื่อแก้ไขปัญหาก่อนการยื่นคำร้องขอคุ้มครองต่อศาล

จากบทบัญญัติแห่งกฎหมายข้างต้นแสดงให้เห็นว่าประเทศแคนาดาถือว่าการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตเป็นการกระทำที่ร้ายแรงอย่างยิ่งจึงมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายใหม่เพราะ

---

³⁵ Article 19 (Ibid.)

³⁶ Article 21 (Ibid.)

³⁷ Article 22(Ibid.)

³⁸ Government of Nova Scotia - Department of Justice.(2016), accessed September 1,2017 , www.ns.211.ca/organization/8893789/government_of_nova_scotia_department_of_justice

ผู้กระทำการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตปิดตัวตนในการก่อเหตุ ตำรวจแคนาดาในปัจจุบันจึงมีอำนาจเพิ่มขึ้นในการสืบสวนค้นหาพยานหลักฐานและจับกุมผู้กระทำความผิดและในอีกไม่กี่ปีข้างหน้าการกลั่นแกล้งรังแกดังกล่าวจะลดลงและช่วยลดผลกระทบในแง่ลบอันเกิดจากการกลั่นแกล้งรังแกต่อตัวเหยื่อได้ในไม่ช้า³⁹ สำหรับผู้ตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตนั้นขึ้นอยู่กับตำรวจหรือการเยียวยาทางแพ่งและกฎหมายฉบับแรกที่คุ้มครองจากการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตคือ Cyber Safety Act ซึ่งบัญญัติขึ้นและถือปฏิบัติในมลรัฐ Nova Scotia แห่งแรกใน ปี ค.ศ. 2013 อย่างไรก็ตาม ในปี ค.ศ. 2015 ผู้พิพากษาศาลฎีกาแห่ง Nova Scotia ได้กลับคำพิพากษาและได้พิพากษาว่าพระราชบัญญัติที่ออกโดยมลรัฐ (Provincial Act) ดังกล่าวขัดกับหลักเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนตาม Canadian Charter of Human Rights and Freedoms ทำให้การใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวต้องหยุดชะงักลง⁴⁰ จึงยังไม่มีกฎหมายเฉพาะใดที่ใช้บังคับกับประเด็นดังกล่าวได้โดยตรง แม้จะมีความพยายามร่างกฎหมายฉบับใหม่ คือ Bill No. 27, the Intimate Images and Cyber-protection Act (the “Cyber-protection Act”) ในปี ค.ศ. 2017 อย่างไรก็ตาม กฎหมายฉบับดังกล่าวยังไม่ใช้บังคับแต่อย่างใด⁴¹

ดังนั้น สรุปแล้วในประเทศแคนาดาพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตยังไม่มีผลใช้บังคับแต่อย่างใดเนื่องจากเนื้อหาของกฎหมายดังกล่าวไม่ว่าจะเป็น Cyber Safety Act และ Cyber-protection Act อาจกระทบต่อเสรีภาพและสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนอันเป็นหัวใจของสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญนั่นเอง

3.3 สหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกามีปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกทางสื่อสังคมออนไลน์เกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนจึงมีความพยายามในการเสนอกฎหมายเฉพาะสำหรับการกระทำ

³⁹ Ibid.

⁴⁰ Canadian provinces in urgent need of anti-cyberbullying laws, expert says . (2016), accessed September 1, 2017 , <https://www.thestar.com/news/canada/2016/07/26/canadian-provinces-in-urgent-need-of-anti-cyberbullying-laws-expert-says.html>

⁴¹ Eric Yu and Keith Rose, Updated: Nova Scotia Passes New Cyber-bullying Legislation, 2017, accessed November 1, 2017, <https://www.canadiantechlawblog.com/2017/10/17/nova-scotia-introduces-new-cyber-bullying-legislation/>

ดังกล่าว คดีสำคัญซึ่งนำมาสู่การเรียกร้องให้บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ คือ คดี United States V. Drew 259 F.R.D. 449 (2009)⁴² ที่ศาลตัดสินในปี ค.ศ. 2009 หลังจาก คดีนี้ ได้มีการเสนอร่างกฎหมายว่าด้วย “การป้องกันการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต” (Megan Meier Cyber bullying Prevention Act) ในปี ค.ศ. 2008 ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนด องค์ประกอบความผิดของการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต ไว้ในมาตรา 881⁴³ ว่า

“ผู้ใดส่งการสื่อสารระหว่างรัฐหรือระหว่างประเทศด้วยเจตนาในการบังคับ ชูเชี่ยว ช่มชู้ รบกวน หรือก่อให้เกิดความเศร้าเจ็บปวดทางอารมณ์ต่อผู้อื่นโดยใช้วิธีการทาง อิเล็กทรอนิกส์เพื่อสนับสนุนพฤติกรรมที่ชั่วๆ และรุนแรงดังกล่าว ผู้นั้นกระทำความผิดฐาน กลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตต้องระวางโทษปรับหรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้ง ปรับ”

อย่างไรก็ดีร่างกฎหมายของสหรัฐอเมริกาดังกล่าวนั้นยังไม่มีมีการประกาศใช้บังคับเป็น กฎหมายแต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้ในปัจจุบันสหรัฐอเมริกาจึงยังไม่มีกฎหมายเฉพาะการกลั่นแกล้ง รังแกทางอินเทอร์เน็ตในกฎหมายในระดับรัฐบาลกลาง (federal law) ดังนั้นการปรับใช้กฎหมาย เพื่อคุ้มครองบุคคลจากการถูกกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตจึงต้องพิจารณากฎหมายอื่นๆ ที่

---

⁴² United States v. Drew 259 F.R.D. 449, (2009), accessed on September 1, 2017 , <https://stanford.edu/~jmayer/law696/week1/United%20States%20v.%20Drew.pdf> และ ฤชญา แสงเจริญทรัพย์. “Cyberbullying: การกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์และโศกนาฏกรรมของเมแกน ไมเออร์”, บทความกรณีศึกษาเกี่ยวกับ อินเทอร์เน็ต, (2559), สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2559, <https://thainetizen.org/2016/05/cyberbullying-megan-meier-krisda/>.

⁴³ Section 881. Cyberbullying (a) Whoever transmits in interstate or foreign commerce any communication, with the intent to coerce, intimidate, harass, or cause substantial emotional distress to a person, using electronic means to support severe, repeated, and hostile behavior, shall be fined under this title or imprisoned not more than two years, or both.

(b) As used in this section—

(1) the term communication means the electronic transmission, between or among points specified by the user, of information of the user’s choosing, without change in the form or content of the information as sent and received; and

(2) the term electronic means any equipment dependent on electrical power to access an information service, including email, instant messaging, blogs, websites, telephones, and text messages.

อาจเกี่ยวข้อง ได้แก่ กฎหมายป้องกันการติดตามรังควานทางอินเทอร์เน็ต (cyberstalking) ซึ่งมีทั้งกฎหมายในระดับมลรัฐ (state laws) และกฎหมายในระดับรัฐบาลกลาง (federal laws)⁴⁴

นอกจากนี้ ในประเทศอื่นๆ ยังมีหลักเกณฑ์ทางกฎหมายเกี่ยวกับการต่อต้านการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตดังนี้

3.4 ยุโรป

สำหรับรัฐสมาชิกในสหภาพยุโรปมีวิธีการที่แตกต่างกันไป เช่น ประเทศเยอรมนีถือว่าการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ส่วนประเทศสวีเดนได้ออกกฎหมายต่อต้านการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตใน ปี ค.ศ. 1993 ซึ่งสวีเดนเป็นประเทศแรกๆ ที่ออกกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้ในยุโรปและมีหลักฐานแสดงให้เห็นว่ามีอัตราการกลั่นแกล้งรังแกฯ ต่ำที่สุดสำหรับเด็กในวัยเรียน นอกจากนี้ฝรั่งเศสได้เพิ่มเติมฐานความผิดการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตไว้ในประมวลกฎหมายแรงงาน เมื่อปี ค.ศ. 2002 เนื่องจากการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตเกิดขึ้นระหว่างนายจ้างและลูกจ้างด้วย รวมถึงประเทศออสเตรียซึ่งมีอัตราการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตสูงที่สุดในยุโรปได้ออกกฎหมายในเดือนมกราคม ค.ศ. 2016 กำหนดฐานความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางไซเบอร์⁴⁵

3.5 เอเชีย

ส่วนประเทศในทวีปเอเชียมีการป้องกันและควบคุมการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกันไป สำหรับประเทศที่ออกกฎหมายเฉพาะ เช่น ญี่ปุ่น ได้มีการออกกฎหมายในปี ค.ศ. 2013 กำหนดให้การกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตเป็นความผิด ประเทศสิงคโปร์ได้เริ่มบัญญัติให้การกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตเป็นการกระทำความผิดทางอาญาที่มีโทษหนัก รวมถึงการออกกฎหมายจำกัดเสรีภาพในการพูดและการแสดงความคิดเห็นของนักรีวิวหนังสือพิมพ์ไว้ด้วยหาก

---

⁴⁴ จอมพล พัทธกษัตริย์อิน, “การตามรังควานบนอินเทอร์เน็ต (Cyberstalking) กับความผิดทางอาญาในสหรัฐอเมริกาและ สหราชอาณาจักร”, *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา*, 13 ฉ.19, (2548): 51-65.

⁴⁵ Local, *Austria Cracks down on cyber abuse*, accessed November 2, 2017, <http://www.thelocal.at/20160104/austria-cracks-down-on-cyber-abuse>

เป็นการกลั่นแกล้งรังแกย่อมต้องได้รับโทษตามกฎหมาย ขณะที่ประเทศฟิลิปปินส์กำหนดความรับผิดชอบทางกฎหมายไปยังโรงเรียนในปี ค.ศ. 2013⁴⁶

3.6 ไทย

เมื่อพิจารณาตามกฎหมายไทยการกระทำที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตยังไม่มีความหมายเฉพาะบัญญัติให้เป็นความผิดแต่อย่างใด กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ เช่น กฎหมายลักษณะละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งไม่รวมถึงการเรียกค่าเสียหายทางจิตใจ ประมวลกฎหมายอาญาในความผิดฐานหมิ่นประมาทซึ่งไม่ครอบคลุมถึงบางลักษณะการกระทำที่เป็นการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตจึงไม่สามารถลงโทษผู้กระทำการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตได้ รวมถึงพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 อย่างไรก็ดี แม้พระราชบัญญัติดังกล่าวได้แก้ไขเพิ่มเติมแล้วและมีผลบังคับใช้แล้วแต่ยังคงมีช่องว่างในการใช้และการตีความอยู่มากพอสมควรจึงไม่สามารถใช้บังคับแก่กรณีที่บุคคลถูกละเมิดความเป็นส่วนตัวทางอินเทอร์เน็ตได้ เช่น การละเมิดด้วยข้อความ ถ้อยคำหรือรูปภาพที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญใจซึ่งไม่เข้าองค์ประกอบความผิดตามมาตรา 14 ของพระราชบัญญัติดังกล่าวแต่อย่างใด

4. ทิศนคติของนิสิตในมหาวิทยาลัยมหาสารคามต่อความหมายและกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต

ลักษณะของการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตของวัยรุ่น คือ การทำให้ผู้อื่นรู้สึกถูกคุกคาม ถูกดูหมิ่น ทำให้อับอาย ถูกข่มขู่ หรือถูกทำให้ทุกข์ทรมานด้วยการส่งข้อความ ภาพหรือคลิปวิดีโอผ่านเครื่องมือและช่องทางสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ อาจส่งโดยตรงถึงผู้ถูกระทำหรือส่งเข้าตามช่องทางออนไลน์ที่เป็นสาธารณะตามกลุ่มสังคมออนไลน์ต่างๆ เป็นการกระทำที่ไม่ต้องมีการเผชิญหน้ารวมถึงการปลอมตัวเป็นผู้อื่นหรือใช้ชื่อผู้อื่นทำเรื่องเสียหายทางออนไลน์ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเหยื่อจะมีทั้งระยะสั้นและระยะยาว เหยื่ออาจมีปัญหาสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิต รวมไปถึงหากเกิดความกดดันหาทางออกไม่ถูกต้องอาจนำไปสู่ความรุนแรงทางกายภาพด้วยการไปทำร้ายผู้อื่นหรือทำร้ายตัวเอง ส่วนเยาวชนที่เป็นผู้กระทำหากไม่ได้รับการแก้ไขก็จะเป็นการเพาะ

---

⁴⁶ Ibid.

บ่มพฤติกรรมไม่ดีและอาจเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีพฤติกรรมกระทำผิดที่ร้ายแรงมากขึ้น จากข้อมูลพบว่าเหยื่อที่ถูกรังแกผ่านโลกไซเบอร์ได้รับผลกระทบทางจิตใจมากกว่าเหยื่อทางกายภาพเมื่อเด็กตกเป็นเหยื่อ การพูดคุยหรือปรึกษาบุคคลที่สามมีความสำคัญ เนื่องจากจะช่วยลดความเครียดรวมทั้งได้รับคำแนะนำและช่วยเหลือที่ถูกต้อง การปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ เช่น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ จะช่วยลดผลกระทบและช่วยแก้ปัญหาได้ อย่างไรก็ตามเหยื่อมักจะเลือกพูดคุยกับเพื่อนหรือคนที่มีวัยใกล้เคียงกันมากกว่าคุยกับผู้ใหญ่ซึ่งเพื่อนอาจไม่มีวุฒิภาวะเพียงพอที่จะแนะนำกันให้ไปในทางที่ถูกต้องได้ผลของการตกเป็นเหยื่อจากการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต ดังที่กล่าวมาทำให้ปัญหาการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตไม่ใช่เรื่องที่สามารถละลายได้⁴⁷

สำหรับประเทศไทย ทศนคติของสังคมไทยเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวนี้อย่างไม่เป็นที่รับรู้ หรือมีการรับรู้แต่น้อยมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งทัศนคติที่มองว่าการกระทำในลักษณะดังกล่าวเป็นเพียงการกลั่นแกล้งหรือหยอกล้อกันเท่านั้นแสดงให้เห็นว่าสังคมไทยยังตื่นตัวต่อปัญหาเรื่องการกลั่นแกล้งกันในกลุ่มเด็กและเยาวชนค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่ยังคงมองว่าเป็นการหยอกเข้าเพื่อสร้างมิตรภาพระหว่างกันในกลุ่มเพื่อนฝูงมากกว่าที่จะรู้สึกว่าเป็นการกระทำที่ร้ายแรงและสมควรได้รับโทษตามกฎหมาย⁴⁸

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกนิสิต มหาวิทยาลัยมหาสารคามคณะต่างๆ เช่น คณะนิติศาสตร์ คณะการบัญชีและการจัดการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม ส่วนใหญ่เห็นว่ากรกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตเป็นเรื่องการแกล้งกันเชิงหยอกล้อและเป็นธรรมดาที่เพื่อนสามารถแกล้งกันได้รวมถึงเป็นการแสดงความคิดเห็นทั่วไประหว่างเพื่อน แม้รู้สึกโกรธแต่รู้สึกเพียงชั่วคราวในช่วงที่ถูกแกล้งและคิดว่าไม่นานก็คงรู้สึกดีขึ้นเองและเห็นว่าไม่เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายและเห็นว่านิสัยยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องนี้อย่างจริงจัง ยังมองว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้นได้ไม่ว่าที่ไหนก็ตาม เนื่องจากยังไม่เคยประสบกับผลร้ายแรงกับตัวเอง เช่น ยังไม่ได้รับความเสียหายถึงขนาดที่ทำให้เกิดความทุกข์ทรมานใจ

---

⁴⁷ อมรทิพย์ อมรภิบาล, “เหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ในกลุ่มเยาวชน: ปัจจัยเสี่ยงผลกระทบต่อสุขภาพจิตและการปรึกษาบุคคลที่สาม”, *วิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา* 14, ฉ. 1 (2559): 40.

⁴⁸ ดู พิมพวัลย์ บุญมงคล และคณะ, *รายงานการวิจัย การรังแกต่อกลุ่มนักเรียนที่เป็นหรือถูกมองว่าเป็นคนข้ามเพศ หรือคนรักเพศเดียวกันในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา : รูปแบบ ความชุก ผลกระทบ แรงจูงใจ และมาตรการป้องกันใน 5 จังหวัดของประเทศไทย*.

สำหรับความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคำว่า การกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต (cyberbullying) นั้น มีความหมายอย่างไร นิสิตส่วนใหญ่ไม่เข้าใจความหมายที่แท้จริงของถ้อยคำดังกล่าว ผู้วิจัยต้องอธิบายและยกตัวอย่างให้นิสิตเห็นนิสิตจึงตอบคำถามบทสัมภาษณ์ออกมาได้ว่าเคยเห็นการรณรงค์ anti-cyberbullying ทางสื่อสังคมออนไลน์จึงสามารถอธิบายได้ ความหมายก็คือ การโพสต์ข้อความ รูปภาพ หรืออย่างอื่น ให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย ได้แก่ การบีบบังคับให้มีการแสดงกิจกรรมทางเพศผ่านเว็บแคม การตัดต่อรูปภาพ เพื่อให้ผู้อื่นเกิดความเสียหาย (เช่น การเอาใบหน้าของผู้อื่นไปใส่ในสัตว์เลื้อยคลานชนิดต่างๆ และใส่ข้อความที่เสียหาย) การเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นการเท็จเกี่ยวกับผู้อื่นทางอินเทอร์เน็ตหรือมีสื่อถึงส่งผลให้บุคคลนั้นได้รับความเสียหาย เสื่อมเสีย ชื่อเสียง อับอาย ถูกดูหมิ่นหรือเกลียดชัง การเผยแพร่คลิปวิดีโอที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นอันเป็นผลให้บุคคลนั้นเกิดความอับอายเสื่อมชื่อเสียง การสร้างกลุ่มในเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อโจมตีคนที่ตัวเองไม่ชอบหรือการก่อกวน คุกคามผู้อื่นผ่านมีเดียหรือเว็บไซต์อย่างซ้ำๆ รวมไปถึงการสวมรอยในเครือข่ายสังคมของผู้อื่น เป็นต้น

มีนิสิตเพียงไม่กี่รายที่คิดว่าตนมีสิทธิที่จะไม่ถูกกลั่นแกล้งรังแกจนก่อให้เกิดความเสียหายทางร่างกายหรือจิตใจจนนำไปสู่โรคซึมเศร้าและฆ่าตัวตายในที่สุด หลายประเทศมีกฎหมายชัดเจน เช่น แคนาดา อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น เนื่องจากเคยตกเป็นเหยื่อมานั่นเอง

นิสิตส่วนใหญ่คิดว่ามีกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่แล้ว เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และกฎหมายลักษณะละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา อย่างไรก็ตาม เห็นว่าลักษณะการกระทำของการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตไม่เข้าองค์ประกอบของกฎหมายใดดังที่กล่าวมาจึงไม่สามารถเอาผิดจากผู้กระทำได้และความเสียหายที่เกิดขึ้นคือความเสียหายทางจิตใจซึ่งค่าเสียหายทางจิตใจกฎหมายไทยมิได้รองรับไว้ในกฎหมายลักษณะละเมิดแต่อย่างใด

5. ปัญหาทางกฎหมายและแนวทางการป้องกันและควบคุมการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย: ศึกษากรณีนิสิตในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

5.1 กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้อง

5.1.1 รัฐธรรมนูญ

เมื่อพิจารณาถึงเรื่องการคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวตามตามมาตรา 32 และสิทธิในการแสดงความคิดเห็นตามมาตรา 34 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เห็น

ได้ว่าสอดคล้องกับปัญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ค.ศ. 1948 และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ.1966 แม้บทบัญญัติดังกล่าวจะถูกบัญญัติอย่างชัดเจนแต่ในประเทศไทยหลายกรณีที่เกิดขึ้นจากการละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวทางอินเทอร์เน็ตก็ไม่สามารถนำบทบัญญัติใดกระทั่งรัฐธรรมนูญมาบังคับใช้เพื่อคุ้มครองสิทธิแก่พลเมืองได้เลยในทางปฏิบัติ

5.1.2 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

บทลงโทษทางอาญาและทางแพ่งที่ปรากฏตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ที่มีอยู่แล้วไม่ครอบคลุมถึงกรณีที่ถูกละเมิดความเป็นส่วนตัวทางอินเทอร์เน็ตซึ่งจัดอยู่ในการกระทำที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต เช่น การกระทำความผิดตามมาตรา 11⁴⁹ นั้นหมายถึงเฉพาะสแปมเมลล์ (spam mail) เท่านั้น จะครอบคลุมถึงการกระทำกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตด้วยหรือไม่เนื่องจากเป็นบทบัญญัติใหม่และยังไม่มีกรณีศึกษาในประเด็นนี้และกรณีการนำเอาข้อความ ถ้อยคำ หรือรูปภาพที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญใจยังไม่ถึงขนาดที่จะเข้าองค์ประกอบความผิดตามมาตรา 14⁵⁰ พระราชบัญญัติดังกล่าวแต่อย่างใด

---

⁴⁹ มาตรา 11 “ผู้ใดส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แก่บุคคลอื่นโดยปกปิดหรือปลอมแปลงแหล่งที่มาของการส่งข้อมูลดังกล่าว อันเป็นการรบกวนการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ของบุคคลอื่นโดยปกติสุข ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท”

⁵⁰ มาตรา 14 “ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

- (1) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน
- (2) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศหรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน
- (3) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆ อันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา
- (4) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใดๆ ที่มีลักษณะอันลามกและข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้”
- (5) เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ตาม (1) (2) (3) หรือ (4)

5.1.3 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สำหรับความผิดตามกฎหมายลักษณะละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น ได้บัญญัติสิทธิในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ถูกระงับละเมิดที่ได้รับความเสียหายตามมาตรา 420 เป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงเรื่องละเมิดเป็นการทั่วไปเท่านั้นมิใช่บทบัญญัติที่ตราขึ้นโดยเฉพาะเจาะจงเพื่อใช้บังคับแก่กรณีการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตซึ่งเรียกร้องค่าเสียหายที่ไม่เป็นตัวเงินได้ตามมาตรา 446 แต่ไม่สามารถเรียกร้องค่าเสียหายทางจิตใจได้ซึ่งขัดกับความเสียหายของการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตที่ส่งผลต่อจิตใจของผู้ถูกระงับในลักษณะเรื้อรังและยากที่จะเยียวยาให้หายได้ทันทีรวมถึงมิได้ให้อำนาจศาลในการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษไว้ดังเช่นในต่างประเทศประกอบกับการพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำนั้น เป็นภาระการพิสูจน์ของโจทก์ (ผู้เสียหาย) ว่าจำเลยได้กระทำความผิดและตนได้รับความเสียหายจากการกระทำเช่นนั้น ซึ่งการกระทำความผิดฐานดังกล่าวเป็นเรื่องที่พิสูจน์ได้ยากโดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีผู้กระทำความผิดมิได้ระบุตัวตนหากไม่มีเทคโนโลยีเข้าไปค้นหาตัวผู้กระทำความผิดซึ่งต้องอาศัยกฎหมายเฉพาะให้อำนาจยอมยากที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้

5.1.4 ประมวลกฎหมายอาญา

ส่วนความผิดทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา เช่น ความผิดฐานหมิ่นประมาท มาตรา 326 การลงภาพหรือข้อความที่มีลักษณะเป็นการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตมีข้อสังเกตที่จำแนกได้ 2 ประการ ดังนี้⁵¹

ประการที่หนึ่ง การลงภาพหรือข้อความที่มีลักษณะเป็นการข่มเหงทางออนไลน์อาจเข้าองค์ประกอบของความผิดในข้อหาหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326 ได้ หากเป็นการหมิ่นประมาทผู้อื่นต่อบุคคลที่สามแต่หากกรณีที่ผู้ข่มเหงกล่าวแก่บุคคลนั้นเป็นการส่วนตัวผ่านช่องทางสนทนาส่วนบุคคล เช่น ช่องสนทนาส่วนตัวของโปรแกรม Facebook (Inbox), ช่องสนทนาส่วนบุคคลทางโปรแกรม Line หรือ กล่าวคำทอผู้อื่นผ่านทางจดหมายออนไลน์ (E-mail) เป็นต้น หากเป็นกรณีเช่นนี้ก็จะไม่เข้าองค์ประกอบความผิดฐานหมิ่นประมาทในทางอาญา

ประการที่สอง การลงภาพหรือถ้อยคำที่จะเข้าองค์ประกอบอันจะเป็นความผิดอาญา ข้อหาหมิ่นประมาทนั้นจะต้องได้ความว่ารูปภาพ ข้อความหรือถ้อยคำดังกล่าวจะต้องทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ซึ่งมีปัญหาว่าหากรูปภาพหรือข้อความดังกล่าว “มิได้ถึง

---

⁵¹ นางจริย ชยบุตร, *มาตรการทางกฎหมายเพื่อการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัวจากการข่มเหงรังแกออนไลน์*, 155.

ขนาด” ที่ทำให้ผู้อื่นนั้นต้องเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง แต่อาจเพียงทำให้ผู้อื่นรู้สึกไม่สบายใจ อึดอัดใจ รู้สึกต่ำต้อย ลดทอนคุณค่าในตนเองลง ดังนั้นการกระทำนั้นก็ไม้อาจเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทที่จะเอาผิดแก่ผู้กระทำการกลับแก้ล้างรังแกนั้นได้

5.2 การใช้บังคับกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต

เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่ออกมาเพื่อป้องกันและควบคุมการกระทำดังกล่าวโดยเฉพาะ กรณีที่เกิดขึ้นและการใช้บังคับกฎหมายพอเทียบเคียงได้กับการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตและมีทางปฏิบัติแล้ว คือ กรณีถูกหมิ่นประมาททางออนไลน์⁵² ดังนี้

ประการแรก เมื่อพบว่าผู้หมิ่นประมาทโดยการโฆษณาเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต สิ่งที่ต้องทำเป็นอย่างแรกคือเก็บข้อมูล บันทึกถ้อยคำข้อความหรือรูปภาพดังกล่าวไว้เพื่อเป็นหลักฐานอ้างอิง

ประการที่สอง เดินทางไปแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งทำได้สองช่องทางคือ (1) แจ้งความร้องทุกข์ ณ สถานีตำรวจในท้องที่ที่เราอาศัยอยู่ (2) แจ้งความร้องทุกข์ ณ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บก.ปอท.)

ประการที่สาม กรณีการหมิ่นประมาทจากการปลอม Facebook ของผู้เสียหายให้แจ้งไปทาง Facebook ให้ทำการปิดหรือระงับการใช้บัญชีนั้น ๆ โดยการรีพอร์ตหรือบล็อกเสีย

เมื่อเจ้าพนักงานรับเรื่องพนักงานสอบสวนตรวจสอบข้อมูลครบถ้วนแล้วก็จะทำความเห็นเสนอพนักงานอัยการและพนักงานอัยการก็ทำความเห็นส่งฟ้องหรือไม่ฟ้องต่อไป

หากผู้เสียหายต้องการดำเนินการด้วยตนเองก็สามารถติดต่อทนายความเพื่อดำเนินการฟ้องร้องคดีในฐานะโจทก์เพื่อเอาผิดแก่ผู้กระทำได้ซึ่งกระบวนการในชั้นศาลก็จะดำเนินไปเช่นเดียวกับคดีแพ่งหรือคดีอาญาตามปกติขึ้นอยู่กับเนื้อหาและฐานความผิดในคำฟ้อง ซึ่งตัวบทกฎหมายที่นำมาฟ้องร้องกันนั้นก็มีความสำคัญ 3 มาตรา ได้แก่ ความผิดอาญาฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 326, ความผิดอาญาฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณามาตรา 328 และความผิดทางแพ่งว่าด้วยการละเมิดโดยการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลาย ตามมาตรา 423 ซึ่งตามปกติแล้วโจทก์ก็

---

⁵² ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. “อ้อมเอาผิดหมิ่นทางเน็ต เจอคุก 5 ปี โฟสต์ดำ-ตัดต่อ-บิดเบือน ตร.จับได้เองไม่ต้องแจ้ง!!.” 2556, สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2561, www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1372045926.

จะฟ้องร้องมาพร้อมกันทั้งสามมาตราหรือสองมาตราคือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 423 และประมวลกฎหมายอาญามาตรา 328

เห็นได้ว่า แม้จะมีลักษณะความผิดที่ใกล้เคียงกันแต่ยังไม่สามารถครอบคลุมไปถึงการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต ดังนั้นการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตจึงไม่เป็นความผิดทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาและไม่เข้าองค์ประกอบความผิดในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 แต่อย่างใด

นอกจากนี้ ปัญหาประการสำคัญ คือ ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต พื้นที่หรือขอบเขตในการกระทำความผิดรวมถึงผู้ทำหน้าที่ในการดูแลยังเป็นไปได้ยากในการควบคุมตรวจสอบเนื่องจากการกระทำความผิดอยู่นอกเหนือจากพื้นที่ที่สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึงโดยเฉพาะจากบิดามารดาของผู้กระทำผิดและผู้ตกเป็นเหยื่อที่เป็นเด็กและวัยรุ่นจึงก่อให้เกิดปัญหาในทางกฎหมายขึ้นว่าจะบังคับอย่างไร บังคับโดยใครและอะไรคือขอบเขตของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ความเป็นส่วนตัวและการให้ความคุ้มครองทางกฎหมายในโลกไซเบอร์ยังคงไม่มีทางออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการควบคุมดูแลสำหรับประเทศไทย

หน่วยงานหลักที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย คือ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บก.ปอท.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานใหม่ ตั้งขึ้นเพื่อปราบปรามอาชญากรรมและทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ที่มีความซับซ้อนและส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางในระดับประเทศ อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการสืบสวนคดียังต้องประสบปัญหาต่างๆ เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานด้านสืบสวนยังขาดความรู้ด้านเทคนิค ขาดประสบการณ์และมีความยากลำบากในการแกะรอยผู้บุกรุกเข้าสู่ระบบ ปัญหาในการชี้และรวบรวมพยานหลักฐาน ขาดสถิติและความรู้เกี่ยวกับรูปแบบและลักษณะของอาชญากรรมคอมพิวเตอร์จำเป็นต้องได้รับความรู้เนื่องจากวิวัฒนาการเกี่ยวกับการกระทำความผิดและผู้กระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วซึ่งไม่สามารถแก้ปัญหาและจับกุมผู้กระทำความผิดได้อย่างทันที่ซึ่งสมควรที่จะทำให้องค์กรดังกล่าวมีความรู้ความสามารถในการป้องกันและควบคุมการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์อย่างจริงจังรวมถึงให้มีอำนาจในการใช้บังคับกฎหมายขยายไปถึงการกลั่นแกล้งรังแกทางคอมพิวเตอร์ด้วย⁵³

⁵³ ณรงค์ กุลนิเทศ, เครือข่ายและการจัดการความรู้ทางด้านอาชญากรรมคอมพิวเตอร์, 2014, 37-44. สืบค้นเมื่อวันที่

ผู้วิจัยจึงได้สรุปปัญหาเพิ่มเติมที่น่ากังวลของการกระทำการการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตในขณะเดียวกันสามารถนำมาเป็นกรอบในการตรากฎหมาย ความผิดและบทลงโทษ และหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมีข้อพิจารณา ดังนี้

ประการแรก หน่วยงานที่รับผิดชอบและอำนาจในการกำกับดูแลของหน่วยงานที่รับผิดชอบมีขอบเขตเพียงใด การกำกับดูแล สอดส่องและตรวจตราเป็นเรื่องทำได้ยากในขณะที่นักเรียน นักศึกษาออนไลน์ เนื่องจากการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตอยู่นอกเหนือขอบเขตของการกำกับดูแลและทำให้เกิดปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจของโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยในการเข้าไปแทรกแซงการกลั่นแกล้งรังแกนอกเขตโรงเรียนหรือนอกเวลาเรียน และหรือจากการใช้งานอินเทอร์เน็ตที่บ้านของนักเรียนนักศึกษา ดังนั้นหน่วยงานใดควรมีอำนาจหน้าที่หลักในการควบคุม ดูแล ตรวจสอบปัญหาดังกล่าวอย่างทันที่

ประการที่สอง เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและสิทธิในความเป็นส่วนตัวมีขอบเขตเพียงใด

ประการที่สาม การคุ้มครองผู้ตกเป็นเหยื่อจากการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตมีขอบเขตเพียงใด

ประการที่สี่ ความผิดฐานการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตตามกฎหมายควรมีองค์ประกอบความผิดอย่างไร

ประการที่ห้า มาตรการอื่นเพื่อป้องกันและควบคุมการกลั่นแกล้งรังแกมีหรือไม่อย่างไร

ประการที่หก เหตุใดเยาวชนไทยจึงไม่คิดว่าการกลั่นแกล้งรังแกเป็นสิ่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นการละเมิดสิทธิของตนเอง

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ประเทศไทยได้ชื่อว่าใช้ Facebook มากที่สุดประเทศหนึ่งแต่ยังขาดการสนับสนุนและส่งเสริมในเรื่องที่ว่าตนมีสิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบประการใดบ้างที่ทำให้เยาวชนและประชาชนเห็นอย่างเป็นรูปธรรมว่าเขาได้กระทำผิดหรือถูกกระทำรวมถึงการป้องกันและควบคุมการกระทำดังกล่าวโดยมาตรการทางกฎหมายอย่างจริงจังและควรณรงค์ให้เด็ก เยาวชนรวมถึงประชาชนทั่วไปวัยผู้ใหญ่เข้าใจและตระหนักถึงภัยของการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต

สำหรับปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต การออกกฎหมายใหม่หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่จำเป็นต้องดำเนินการหรือไม่นั้น ผู้วิจัยเห็นว่าขึ้นอยู่กับว่ากฎหมายดังกล่าวมีการกำหนดการกระทำให้เป็นความผิดและบทลงโทษครบถ้วน ลักษณะการกระทำที่เป็นการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตแล้วหรือยังรวมถึงการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพโดยสามารถทำให้ผู้กระทำไม่กระทำความผิดหรือยับยั้งไม่กระทำความผิดซ้ำอีกได้หรือไม่ หากกฎหมายที่มีอยู่นั้นมีความเหมาะสมอยู่แล้วก็ไม่จำเป็นต้องมีการออกกฎหมายหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายแต่อย่างใด แต่จากการศึกษาวิจัยพบว่ากฎหมายไทยที่ใช้บังคับอยู่ยังไม่เพียงพอในการป้องกันและควบคุมการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตจึงควรมีการแก้ไขหรือเพิ่มเติมกฎหมายหรือตราเป็นพระราชบัญญัติฉบับใหม่เพื่อให้มีกฎหมายสำหรับการบังคับใช้บังคับกับความผิดลักษณะเฉพาะได้และสามารถเยียวยาผู้ถูกกลั่นแกล้งรังแกอย่างเหมาะสมไม่ว่าทางกายหรือจิตใจและควบคุมการกระทำของผู้กระทำความผิดเช่นว่านั้นงดเว้นการกระทำและจะต้องรับโทษหนักขึ้นหากมีการกระทำความผิดซ้ำ รวมถึงส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานที่มีอยู่ เช่น กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บก.ปอท.) มีความรู้และความชำนาญเพื่อให้มีบทบาทหลักในการป้องกันและควบคุมการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์อย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงให้มีอำนาจในการใช้บังคับกฎหมายขยายไปถึงการกลั่นแกล้งรังแกทางคอมพิวเตอร์ด้วย

จากบทสัมภาษณ์เชิงลึกนิสิตคณะต่างๆ ที่ไปสัมภาษณ์เชิงลึกได้แก่ คณะนิติศาสตร์ คณะการบัญชีและการจัดการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม ส่วนใหญ่ไม่เข้าใจคำว่ากรั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตคืออะไรยกเว้นนิสิตคนที่เคยตกเป็นเหยื่อจึงทราบความหมายนี้และส่วนใหญ่ต่างเห็นว่าการกระทำที่เกิดจากคนสนิทคุ้นเคยเป็นเพียงการแกล้งกันตามธรรมดาเท่านั้น นิสิตไม่ทราบว่าตนมีสิทธิที่จะไม่ถูกแกล้ง ยกเว้นนิสิตที่เคยตกเป็นเหยื่อจากการกลั่นแกล้งแต่ไม่มีนิสิตคนไทยพอใจเพราะการกระทำดังกล่าวทำให้เขานั้นเกิดความอับอายและเห็นว่ามิกฎหมายอยู่แล้วได้แก่ ฐานหมิ่นประมาท และหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณาตามประมวลกฎหมายอาญาและตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

อย่างไรก็ดี แนวทางที่ดีที่สุดในการป้องกันและควบคุมการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต การออกกฎหมายเฉพาะและการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพไม่ใช่ทางออกที่ดีที่สุด แต่หากทุกคนในสังคมร่วมด้วยช่วยกันในการร่วมกันลดการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตไม่

สนับสนุนการกระทำผิดดังกล่าวและต่อต้านการกลั่นแกล้งออนไลน์อย่างจริงจัง เช่น การให้สิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของตนอย่างสุจริตและสร้างสรรค์ไม่ก่อให้เกิดความกระทบกระเทือนต่อสิทธิของผู้อื่นและรณรงค์และส่งเสริมค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตโดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ผู้ปกครองควรให้คำปรึกษาและดูแลบุตรอย่างใกล้ชิดและเล่าเรื่องราวที่ไม่สบายใจให้ฟังเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาภายในครอบครัวและที่สำคัญให้ความรู้และทำให้ประชาชนตระหนักว่าตนมีสิทธิและสมควรได้รับความคุ้มครองจากการละเมิดต่อความเป็นส่วนตัวได้ตามกฎหมายย่อมเป็นแนวทางที่ดีที่สุดในการลดหรือหยุดการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ต

ประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องแก่กรณีการกลั่นแกล้งรังแกทางอินเทอร์เน็ตอย่างชัดเจนและเป็นการเฉพาะโดยมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องอยู่จำนวนหนึ่งแยกในกฎหมายฉบับต่างๆ ซึ่งบังคับใช้ได้บางกรณีที่เข้าองค์ประกอบที่เป็นความผิดทางกฎหมายเฉพาะดังกล่าวเท่านั้นไม่อาจใช้บังคับได้โดยเฉพาะเจาะจงและไม่ครอบคลุมถึงการกระทำต่อความรู้สึกหรือจิตใจของผู้ถูกรังแกดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

References

- Amaraphibal, Amornitip. “เหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ในกลุ่มเยาวชน: ปัจจัยเสี่ยงผลกระทบต่อสุขภาพจิตและการปรึกษาบุคคลที่สาม” [Victim of Cyber-Bullying, Cyber-Bullying Behavior, Routine Activity, Negative Mental Health, Reporting to Third Person]. *Research Methodology and Cognitive Science* 14, No. 1, 2016. (in Thai)
- Beheshti, Jamshid and Large, Andrew. ed. *The Information Behavior of A New Generation: Children and Teens in the 21st Century*. United Kingdom: Scarecrow Press, Inc., 2013.
- Chayaboot, Najaree and Kosaiyakanont, Yodsak. “มาตรการทางกฎหมายเพื่อการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัว จากการข่มเหงรังแกออนไลน์” [Legal Measures for the Protection of Rights to Privacy from Cyber Bullying]. *Research and Development Journal, Loei Rajabhat University* 12, No. 40, 2017. (in Thai)
- Chayaboot, Najaree and Kosaiyakanont, Yodsak. “มาตรการทางกฎหมายเพื่อการคุ้มครองสิทธิความเป็นส่วนตัว จากการข่มเหงรังแกออนไลน์” [Legal Measures for the Protection of Rights to Privacy from Cyber Bullying]. Master's thesis, Sripatum University, Laws, 2017. (in Thai)
- Kulnites, Narong. “เครือข่ายและการจัดการความรู้ทางด้านอาชญากรรมคอมพิวเตอร์” [Network and Knowledge Management on Computer Crime]. *National and International Conference and Research Presentation 5th (National Group: Science)* 1, No. 5, 2016. (in Thai)
- Local. “Austria Cracks down on cyber abuse”. Accessed November 2, 2017.
<http://www.thelocal.at/20160104/austria-cracks-down-on-cyber-abuse>
- Phitaksantayothin, Jompol. “การตามรังควานบนอินเทอร์เน็ต (Cyberstalking) กับความผิดทางอาญาในสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร” [Cyberstalking and Criminal Liability in

the United States of America and the United Kingdom]. *Humanities and Social Sciences Academic Journal, Burapha University* 13, No. 9, 2005. (in Thai)

Sangjareonsap, Krisda. “Cyberbullying: การกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์และโศกนาฏกรรมของเมแกน ไมเออร์” [Cyberbullying: Bullying in Cyber World and Tragedy of Megan Taylor Meier]. Accessed November 1, 2016.

<https://thainetizen.org/2016/05/cyberbullying-megan-meier-krisda/>. (in Thai)

Shariff, Shaheen and Dianne, L. Hoff, ,ed. *Cyber Bullying, Legal Obligations and Educational Policy Vacuum*” in *K. Jaishankar Cyber Criminology: Exploring Internet Crimes and Criminal Behavior*. United States of America: CRC Press, 2011.

Thongraweewong, Kanatip. “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัว: ศึกษากรณีการรบกวนสิทธิในความเป็นส่วนตัวจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคม” [Legal Measures for Protecting the Right to Privacy: A Study of Invasion of Privacy through the Use of Social Network Websites]. *APHEIT Journal* 18, No.2, 2012. (in Thai)

Williams, Matthew and Pearson, Olivia. “Hate Crime and Bullying in the Age of Social Media”. Conference Report, 2016.